

שמזעזעה טובה

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

השפלים, היש לתאר גודל צערו בעת הזאת אשר ודאי לא ישית לבו לחשוב אם יש במחיצתו נפט שריחו רע או בשמים שריח נודף טוב למרחוק. אלא שרואים מכאן דרכי השי"ת, שהנהגת הבורא ברוך הוא, שגם האי דקדוק קל שיש בשעה כזו בין ריח נפט לריח בשמים, גם זה נלקח בחשבון, והכל בדקדוק כחוט השערה.

וכעין זה אי' מהרה"ק רבי יצחק מוארקא זיע"א (שיח שרפי קודש), שעל יסורי הגוף לא חס הקב"ה שכן נגזר עליו, אבל יסורי הנפש לא רצה הקב"ה להביא עליו אפילו כחוט השערה. וחז"ל אמרו (ברכות מג) איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו, הוי אומר זה הריח.

"וימכרו את יוסף לישמעאלים" (לז, כח). מעשה בכפרי שקרא בפרשת וישב על מכירת יוסף, לבו כאב על הצרות שעבר יוסף, והרבה לבכות. לשנה הבאה כשלמד שוב בפרשת וישב, והגיע למעשה של מכירת יוסף, אמר, עכשיו לא אוריד עליו אפילו דמעה אחת, אחרי שבשנה שעברה ראה כבר מה שקרה לו בסוף, מדוע הלך אליהם פעם נוספת. אמר על כן הבית ישראל מגור זצ"ל שאין זה סתם מילתא דבדיחותא, לכל יהודי יש בחינת יוסף, ככתוב בפסוק (עמוס ב, ו) 'על שלשה פשעי ישראל וגו' על מכרם בכסף צדיק', נראה שלכל אחד יש נגיעה בזה, ובכל פעם שהאדם חוטא לבסוף הוא מתחרט, אבל כשמגיע עוד פעם לנסיון, חוזר וחוטא ואינו זוכר את הפעם שעברה. (יגדיל תורה, וישב)

בבית זקנו אברהם אבינו ע"ה ומשם קלט איזו רעיונות אמיתיות.

ר' חיים הנ"ל נתרגש מרעיון זה מאד, ורצה לדבר מזה עם מרן הרה"ק רבי חנה מקאלשיץ זצ"ל, אך לא יצא הדבר. בלילה בסעודת חקל תפוחין קדישין פ' וישב ושבת חנוכה, והיה ציבור גדול גם שאר חשובי העיר, ומרן זצ"ל התחיל בשיחה עם המלמדים האיך שמתרגמים להילדים המינים השונים שאורחת ישמעאלים נשאו אתם בדרך, והאריך בזה לתמהון הרבים, עד שהגיע לדברי רש"י ז"ל שהיה בהשגחה כדי שאותו צדיק לא ירגיש ריח רע כי אם טוב, וסיים מרן זצ"ל ואמר: ואפשר להוסיף על דבריו הק' שמה שהקרה להם הקב"ה אורחות ישמעאלים, גם היה להנאתו של אותו צדיק, כי בוודאי היה אצל הישמעאלים שהיו צאצאי ישמעאל בן אברהם, רעיונות ושיחות נאות ממה שקלטו אוזניהם מביתו של אברהם אבינו ע"ה, והנאה גדולה יש לגר וגולה בארץ נכריה, כשיוכל לשמוע איזה שיחה נאה מבית הוריו, ודפח"ח. ור' חיים הנ"ל נתפעל מכל קשר הדיבורים עם מה שראה ברבינו בחיי הנ"ל. (ניצוצי תורה)

"וגמלים נשאים נכאת וצרי ולוט" (שם). וברש"י למה פרסם הכתוב משאם, להודיע מתן שכרן של צדיקים, שאין דרכם של ערביים לשאת אלא נפט ועיטרן שריחן רע, ולזה נזדמנו בשמים שלא יוזק מריח רע. ביארו בעלי המוסר, לכאורה קשה, דהנה יש להתבונן במצבו של יוסף בעת ההיא שהיה בשפל המדריגה, בדרך למצרים להיות לעבד, שהרי בביתו של יעקב אביו, היה הוא הבן זקונים ובר חכים ולמד ממנו כל תורתו, ועכשיו הוא נתרחק מכל זה ונופל בידי ישמעאלים

פנינים יקרים

"מאלמים אלומים וגו' והנה קמה אלמותי" (לז ז) מובא ב'אמרי אמת' (קורח תרע"ו ד"ה ויראו) ששמע בילדותו שאמר הרה"ק רבי בונים מפשיסחא זי"ע כי אם יניחו לפני באי עולם את ה'חבילות' (צרותיו וייסוריו ולעומתם טובותיו ושמחותיו) של כל אחד ואחד - יבחר כל אחד לעצמו את חבילתו שלו, והיינו כי הקב"ה גדול העצה ורב העלילה נותן לכל חד וחד בדיוק נפלא את אשר נצרך לו לטובתו ברוח ובגשם, ונותן לו הן את הרעה והן את הטובה לפי כוחות גופו ונפשו. וכך איתא ב'חובת הלבבות' (שער הבטחון בארוכה) שמחויב כל אדם להאמין שבמידה שה' מודד לו, כך ממש צריך להיות ואין עצה אחרת, וממילא לא יהיה לו שום תלונות על הנהגת ה'. על פי זה מבאר ה'אמרי אמת' מה שנאמר לגבי נשיאי המטות שהניחו את מטותם לראות במי בחר ה' (אחר מעשה דקרח) - 'ויראו ויקחו איש מטהו' (במדבר יז כד), ואיתא שם בתרגום 'ויראו' - ואשתמודעו, והיינו שהכירו והבינו שכל אחד קיבל חלקו אשר ראוי לו.

"...והנה ארחת ישמעאלים..." (לז, כה). הגה"צ רבי אלחנן היילפרין זצ"ל (אבד"ק גולדרס-גרין "שיחתן של עבדי אבות") הביא, שמעתי מהרה"ח ר' חיים וועבר ע"ה, שפעם הלך בדרכו ממקוה טהרה בעש"ק, וראה באחת החנויות העתיקות ספר ישן נושן, וקנהו מהנכרי המוכר, בעד זהוב (זלטא) א'. ובהילוכו קרא בו, וזה היה ספר רבינו בחיי על איוב, ובהקדמה שם כתוב שיש לומר שאליפז הנזכר בספר איוב, הוא אליפז בן עשיו, או מי מצאצאיו הנקרא על שמו שגדל

יהודה התחיל מחדש

"ויהי כמשלש חדשים ויוגד ליהודה לאמר זנתה תמר כלתך וגו' ויאמר הוציאוה ותשרף" (לח כד). הביא בספר **אור ישע** (להרה"ק ר' אשר ישעי' מרופשיץ זיע"א): שמעתי משם זקי' הק' **מוהר"ר יוסלי מדאמבראווא** זצ"ל עפ"י מה שכתוב בשם זקי' **מהרמ"ם מגלאגוב** (עח), דגמר חתימה נגמר בתכליתה בחנוכה. וא"כ מי שחוטא ח"ו אחר הימים טובים, איך אפשר שיזכו גם הם בדין, ע"ז העצה שע"י הדלקת הנרות חנוכה, נשרף שטר חובו וזוכה בדין. וזפי' **"ויהי כמשלש חדשים"** אחר הימים טובים (תשרי חשון כסליו), **"ויוגד ליהודה"**, כביכול השי"ת **"זנתה תמר כלתך"**, ישראל כלתך חטאו ח"ו ולא החזיקו בתשובתם של הימי הרצון, **"ויהי יהודה"**, ע"ז קאמר השי"ת, **"הוציאוה ותשרף"**, היינו שע"י שריפת נר חנוכה, ישרפו ויבטלו חובתם ויזכו לזכות עולם אכיה"ר.

"וירא אדניו כי יהוה אתו" (לט ג). פי' הרה"ק **רבי מאיר'ל מאמשינאו** זי"ע (ליקוטי דברי תורה), פירש **רש"י** שם שמים שגור בפיו. נלמד מכאן שאפילו גוי שרואה אדם מאמין ששם שמים שגור בפיו סומך עליו יותר מכל, ויפקדהו על ביתו וכל יש לו נתן בידו.

"ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלקים" (לט ט). ביאר **בקול שמחה** (אות יד), ויש להעיר, למה לא אמר זה בלשון רבים 'וחטאנו', כי היא גם כן היתה חוטאת במעשה זו (כי גם בני נח מצווין על העריות). ותירץ הרה"ק **הרבי רבי בונם מפרשיסחא** זי"ע, דיוסף לא רצה להשתתף עמה אפילו בדיבור בלבד, כי היה נבדל ממנה לגמרי.

"ואין איש מאנשי הבית שם בבית" (לט יא). פי' כ"ק מרן **מהרי"ד מבעלזא** זיע"א, שראה דמות דיוקנו של אביו

בחלון (רש"י ז"ל) לכאורה היכן מרומז זה בתורה, ונראה, דהנה כתיב בפרשת וישלח (לג, כ) שקרא הקב"ה ליעקב אבינו ע"ה אל, כמו שפירש שם רש"י ז"ל, וגם אמרו חז"ל (פסחים פח, א) שיעקב אבינו ע"ה קרא לביהמ"ק בית כמו שאמרו לא כאברהם שקראו הר, ולא כיצחק שקראו שדה, אלא כיעקב שקראו בית כמו שנאמר (בראשית כח, יז) אין זה כי אם בית אלקים. מעתה שפיר מרומז הדבר בתורה הקדושה שהיה שם יעקב אבינו ע"ה, דהיינו **"ואין איש"**, זה יעקב שנקרא אל ולא איש, **"מאנשי הבית"**, היינו שהוא קרא לבית המקדש בית כנ"ל, **"שם בבית"**, היינו שהוא היה שם בבית.

"ויעזב בגדו בידה וינס ... החוצה" (לט יב). בעזיבת הרע אין מבקשים מהאדם רק בסך הכל 'לא לעשות' ושלא תמשיך להחזיק בדבר הרע. משל לרועה צאן שישב אצל הכשבים ונרדם, בתוך כך הגיע זאב והתנפל על כבש לטרפו. לשמע

פינת יקרת

"וישראל אהב את יוסף ... כי בן זקונים הוא לו ועשה לו כתונת פסים" (לז-ג). ופירש **רש"י**: ואונקלוס תרגם בר חכים הוא ליה, כל מה שלמד משם ועבר מסר לו. ובגמרא (מגילה טז): **"בשביל משקל שני סלעים מילת [בד] שהוסיף יעקב ליוסף משאר אחיו נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים"**. והקשה ה**"חתם סופר"** (דרושים ואגדות חתם סופר דף קלח טור ב ד"ה והנה), להבין מהו ענין הכתונת פסים שעשה יעקב ליוסף. ועוד מהו הענין שדקדק לעשות כתונת פסים דוקא בשני סלעים. והרי הם דבריו הנפלאים בלשון קדשו: **"והנה כל השבטים השיגו בשכלם הזך והקדוש כל התורה עד שלא ניתנה, חוץ ממצוות פורים וחנוכה הנ"ל שהם חוץ לתורה לא השיגו, מה שאין כן יוסף שהיה**

למעלה מהשגת כל השבטים, כמבואר בשל"ה ז"ל יעקב יוסף אפי רברבא ואפי זוטא, וזו איקונין שלו ממש דומה לו כי בן זקונים הוא לו, מסר לו כל תורתו שלמד, וכל הפירושים האמתיים אפילו פורים וחנוכה נמי, כי השיגוהו ידו להשיג הנ"ל. אדרבא המבין יבין כי יניקת יוסף הצדיק הידוע, היא מפורים וחנוכה הידוע והיא חלקו ממש. וזהו שהוסיף יעקב ליוסף יותר מאחיו שני סלעים מילת, היינו ב' מצוות מתורה שבעל פה הנרמז בסלעים ומילת הנ"ל, ורמז בכתונת חלוקא דרבנן, ועל זה ויקנאו בו אחיו קנאת סופרים בודאי סופרים ממש מצוות דרבנן.

כשהאדם מקבל ומודה להשי"ת מאהבה מקבל יותר טובות

ובספרים הקדושים מבואר שסוד ויסוד החנוכה ש'קבעום בהלל והודאה' כדבר

קבוע יתד בל ימוט, וע"כ חנוכה מלשון חינוך שהאדם בכל מאורעות חייו ירגיל עצמו בהלל והודאה להשי"ת, וע"כ קרא בשם יהודי מלשון הודאה [שיש בו מעלת ההודאה] כדברי החידושי **הרי"ם** זיע"א. וכשהימים ימי הלל והודאה בכלל ואצל כל יהודי בפרט, הזמן מוכשר ביותר לכך. ו'אילו פינו מלא שירה כים... אין אנחנו מספיקים להודות'... אמנם כאשר יהודי מודה להשי"ת, הקב"ה רוצה להיטיב עמו בכל עת. כמאמר הרה"ק **רבי יחזקאל מקאזמיר** זי"ע, כתיב ואתה אמרת היטב, א-א יוד זאגט ס'איז עם גוט, זאגט דער אייבערשטער היטיב עמך, איך וועל דיר ערשט ווייזין וואס הייסט גוט [אם יהודי אומר שטוב לו, אומר השי"ת אז אראך מה נקרא טוב]. ונזכה לכל הטוב.

שלא יצליח דרכו בזה כדי שלא יפסיד את הקשר עם השי"ת, ושיתעורר בזה לשוב בתשובה, ולבטוח רק בחסדו ית"ש ע"י שרואה שלא הצליח במה שבטח בבני אדם - אולם, הזהיר ה"שפת אמת" בחריפות - כשהאיש ההוא זה דרכו כסל למו ששם תמיד זרועו ובטחונו באדם ומן ה' יסור לבו ח"ו, האיש ההוא כשילך בדרכו הזו, יתנו לו מן השמים שיצליח דרכו בבחינת "הלעיטהו לרשע וימות" רח"ל, שנותנים לו להמשיך בטעותו כאילו ח"ו כוחי ועוצם ידי גרם לי הצלחתי.

ובזה ביאר ה"שפת אמת" המדרש הנ"ל שהביא ה"דברי יחזקאל", דיוסף בגלל היותו צדיק שמעולם לא היה בוטח באדם, ולכן כשנכשל בכאן לפי גודל מדריגתו ונפל לו ממדריגתו הרמה של הבטחון, סיבבו מן השמים שלא הצליח בזה ושכחו השר המשקים וכו' כדי לשים כל בטחונו על השי"ת לבד שלא יפסיק ח"ו הקשר עם השי"ת, ומשם ראה על גודל צדקתו של יוסף, דלולא כן היו מניחים לו מן השמים שינצל ע"י שר המשקים. (מפי הרה"צ ר' אליעזר דוד פרידמן זצ"ל)

עובדות צדיקים

מן הראוי להסמיך לכאן מה שמביא בספר **ציוני תורה** בשם אחד מהצדיקים, שביאר, שספר השל"ה הק' עה"ת מחוברים ג' הפרשיות וישב, מקץ, ויגש, לפרשה אחת שלימה, ומה הטעם? וביאר, עפ"י המסופר על הרה"ק בעל ה"ישמח משה" זי"ע, שנוהג היה שלא ללמוד מסכת בבא בתרא אלא אם כן יהיה לו זמן ללמוד מדף כ"ג עד קס"ה ברציפות! ומדוע? מפני שבדף כ"ג מסופר שהוציאו את רבי ירמיה מבית המדרש, ובדף קס"ג מסופר שהחזירו אותו. ולא רצה להפסיק כשרבי ירמיה בחוץ... כן הדבר גם כאן, בפרשת וישב התחיל מכירת יוסף ובפרשת ויגש כבר התוודע אל אחיו, ולא רצה השל"ה הק' להפסיק באמצע.

פעם אחת לביל שב"ק פרשת וישב, הלך הרה"ק **רבי זאב מזבאריז** זי"ע"א (בעל יושר דברי אמת) לאחר התפילה מבית

ואמר לו שצריך על צרכי שבת ותכף הלך לדרכו, ומחמת ההתעוררות שבא ללבו ע"י הבעש"ט זי"ע, קם האיש תיכף ממיטתו והלך החוצה לראות מי זאת וירץ אחריו והשיגו. ויאמר לו אם יצטרך על צרכי שבת למה יברח ולא ימתין עד שיתן לו (והאיש הנ"ל לא ידע כי אם הוא הבעש"ט כי לא הכירו מעולם).

והשיב לו הבעש"ט הקדוש זי"ע שלעולם עם כל איש הנולד בעולם נולד עמו פרנסתו, אך מחמת שהחטא גורם לעמול על פרנסה כמאמר הכתוב (בראשית ג, יט) בזיעת אפך תאכל לחם. אבל יש חילוק שכל אחד לפי ערך הקלקול כך צריך לעמול על הפרנסה. יש שפרנסתו בביתו, ויש מי שצריך לבקש ממרחק לחמו וכדומה. ואני כפי שגמרתי בדעתי אינני צריך לעמל רב רק לעשות איזה עשי' בלבד, וכאשר עשיתי מה שמוטל עלי לעשות איזה סבה לפרנסתי בודאי יעזור לי השי"ת, ואין לי שום נפקותא אם אתה תתן לי או לאו, ע"כ דבריו הקדושים.

והנה בטחון נקרא שבוטח בה' בלי שום סבה, ומבטח נקרא הסבה בעצמה, ויוסף הצדיק לפי רוממות גדולת קדושתו, היה צריך לבטוח בהשם לבד שיעזור לו בלי שום סבה כלל רק כגמול עלי אמו, אך לפי שהיה שפל ערך בעיני עצמו ולא ה' נחשב בעיני עצמו לכלום, לכן חשב שצריך לעשות לעזרתו איזה סבה ג"כ, היינו שיאמר לשר המשקים כי אם זכרתני אתך וגו' והזכרתני אל פרעה. ואמר המדרש אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו זה יוסף ולא פנה אל רהבים, רצ"ל שיוסף הצדיק היה גדול כל כך שהי' יכול לשים מבטחו - שהוא הסבה - ג"כ בה' לבד, שלא ה' צריך לחשוב שצריך לעזרתו איזה סבה, רק לבטוח בה' לבד שיושיע לו בלא שום סבה, ולא היה צריך לפנות אל רהבים. ולכן ע"י שאמר לשר המשקים זכרתני והזכרתני, שתלה בטחונו שיעזור לו השי"ת ע"י סבה של שר המשקים, היה בזה לפי ערכו הגדול קצת פגם, ולכן נתוסף לו ב' שנים.

ואי' ב"שפת אמת" זי"ע דבר נפלא, שהבעל בטחון שדרכו תמיד לשים בה' מבטחו ואינו מרבה בהשתדלות יתירה, כשנכשל פעם ושם בטחונו בן אדם שאין לו תשועה ומרבה בהשתדלות יותר משיעור הראוי, יסבבו מן השמים

קול הזאב, התעורר הרועה מתנומתו, קם מהר ושלף סכיניו להרוג את הטורף, הזאב ברח והרועה רדף אחריו והצליח לתפוס את זנבו, הזאב המשיך לרוץ, והרועה אחריו מתוך אחיזה בזנבו, עד שתש כח הרועה מלרוץ נגרר אפוא אחרי הזאב, אולם לא רצה לעזוב את הזנב. תוך כדי היגררות נפלו נעליו מרגליו, עד שרגליו נשרטו ונפצעו עד זוב דם. בהגיעם לעיר, הביטו אנשים מכל עבר על הרועה המסכן הנגרר ע"י זאב טורף, והוא זעק לעזרה: "יהודים, רחמנים בני רחמנים, הרי רואים אתם מה מתרחש פה, הצילוני נא". האנשים לא ידעו מה לעשות, עד שחכם אחד קרא ואמר לו: "מה הזעקה, לאז אפ דעם שוואנץ"...! (מסילות גד, עמ' נט)

במד"ר (שיה"ר א', א') חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב, כל שהוא משמש את רבו כראוי, יוצא לחירות. מנין אנו למדין, מיוסף. על ידי ששימש את רבו כהוגן, יצא לחירות. ותמהתי מאד, וכי לא היה ליוסף צדיק יסוד עולם זכות, רק מה ששימש לפוטיפר כראוי. שאלתי פה קדוש גיסי מרן [בעל שפת אמת זי"ע] שליט"א. ותירץ, שהכוונה, שקיבל עליו באהבה, שראה שרצון שמים הוא, שיהיה עבד, לכך עשה באמונה. שפתים ישק. שזהו מצות תמים תהיה, כפירש"י, כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות. וחז"ל דרשו זאת, מתיבות ויריצוהו מן הבור, דמפני שסבל חשכות הבור, גרם לו שנתרצה. (שפתי צדיק, פסח שיה"ש אות לה)

"ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחו" (מ, כג). ואי' בספה"ק דברי יחזקאל: במדרש. וגו' זה יוסף, ע"י שאמר לשר המשקים זכרתני והזכרתני ניתוסף לו שתי אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים שנים. והמדרש הזה צריך ביאור דבתחלה אמר שיוסף שם ה' מבטחו ואח"כ אמר ע"י שאמר זכרתני והזכרתני נתוסף לו ב' שנים.

ויש לפרש עפ"י דברי קדשו של הבעש"ט הקדוש זי"ע, שפעם אחת לא היה לו על צרכי שבת, ובעש"ק באשמורת הבוקר הלך ונגע על החלון אצל איש אחד

נער כאשר היה בן ל"ז? וכאשר הרצה הגרמ"ן קושייתו לפני בעל **אמרי אמת**, הוסיף כי חיפש במאות ספרים (שהי' להרמ"ן אוסף ענק של מאות ספרים גם נדירים) ולא מצא אף אחד שיקשה קושיא זו. כאשר שמע בעל אמרי אמת את הקושיא, השיב לו כי לדעתו התשובה פשוטה ביותר: כי ביוסף הצדיק ה'תורה' קורא אותו בלשון 'נער', ולכן הקשהו חז"ל את קושייתם על שנות חייו, אבל בפרשת העקידה, אברהם אבינו הוא מכנה את בנו בלשון 'נער' וזה אינו תמיהה כלל, כי כן דרכם של הורים לכנות בנם בלשון חיבה "קליינטשיק" וכדומה, גם כשהוא בא בשנים, כי אצלם הוא עדיין אותו בן פעוט, במראה הילדותי החביב עליהם, ולכן אין זה פלא, שאב יכנה לבנו הגדול בלשון 'נער'. לאחר שיחתם, כאשר פנה הרה"ק בעל **אמרי אמת** ויצא לחוץ, בא נגדו אשה זקניה ביותר, וצעקה בתחנונים לפני הצדיק כי 'איהר קליינער' (בנה הקטן) נחלה על הריאה שלו, והוא במצב של סכנה נוראה, ויעורר נא הצדיק רחמים על ה"קליינטשיק" שלה שיתרפא מחליו זה, כה המשיכה בזעקה אומללה והתייפחה בבכי נורא. לאחר בירור פרטי הסיפור יצא, כי מדובר הוא בבנה שהוא כבר זקן בן שבעים שנה... "אז - סיים הגרמ"ן - ראיתי בעליל איך הצדיק בעל אמרי אמת הוא גברא דמאריה סייעיה, כי לאחר שהשמיע את תירוצו על פרשת העקידה, הזמינו לפניו אשה זו, שמתוך דבריה ראו כי צדקת הצדיק עומדת לעד, כאשר גם היא קרא לבנה, זקן כמה שיהיה, בשמות של ילד צעיר, כי האב והאם אוהבים הבן באותו חביבות, ובאותו אופן כמו מאז ימי לידתו, והמה מעידים לילד השעשועים". ולכן תלכו עכשיו לשאול על הדבר הזה לפני בעל אמרי אמת, ואז תשכילו ותצליחו. (הפרשה בהלכה, ראה)

"חותמך ופתילך ומטך" (לח יח): הרה"ק **רבי ארון** בנו של **ה'מאור ושמשי'** נהג שלא לומר תורה ברבים. פעם ישב יחד עם כמה צדיקים ודחקו בו להגיד דבר תורה, באומרם שאם לא יאמר יחשב לזלזול באביו... ואמר מדוע ביקשה ממנו דוקא 'פתילך' ולא חפצים אחרים? ותירץ דמצינו במפרשים ש'פתילך' הוא הציצית

א"כ לא יהא נחשב בעיניו יסורי העוה"ז לכלום, א"כ יהא לו גם עולם הזה. נמצא שאין החלוקה צודקת. והשיבו בשמים כך, שיעקב אבינו יהיה הולך תמיד במחשבתו שאף עולם הבא לא יהיה לו, ועשו יהיה הולך תמיד במחשבתו שיהיה לו גם עולם הבא. וסיים הרה"ק מזבאריז זצ"ל: שבזה מובן דברי **רש"י** בפרשתו, ביקש יעקב אבינו לישב בשלוה קפץ עליו רגזו של יוסף. היינו שרצה לקבל עליו באהבה כל יסורי העולם הזה מחמת תענוג עולם הבא, 'קפץ עליו רגזו של יוסף' היינו שהקב"ה אמר לו שאם ח"ו ימות אחד מבניו בחייו לא יהיה לו עוה"ב (תנחומא ויגש ט), לכן חשב בדעתו שח"ו גם עולם הבא לא יהיה לו. (תורת המגיד מזלאטשוב)

"והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה"... (לז, ב). סיפר **האדמו"ר מטלאנא ירושלים שליט"א**, מה ששמע מפי נכדו של בעל המעשה: פעם אחת נכנסו אנשי ירושלים **להגאון הגדול הרב משה נחום ירושלימסקי זצ"ל אבדק"ק קיעלץ**, ומחבר של הרבה ספרים בהלכה ושאלות ותשובות, ושאלו את פיו כדת מה לעשות באיזה ענין מסובך שעמד אצלם על הפרק. נענה הגרמ"ן זצ"ל ואמר שילכו וישאלו את פי הצדיק הקדוש בעל **אמרי אמת** מגור זי"ע, כי הרבי מגור הוא גברא דמאריה סייעיה, כאשר נוכחתי בעצמי, ובוודאי יצליחו שומרי פיו ומקיימי דברו. ואז פתח הגרמ"ן וגילה את הדבר הזה, איך נוכח לראות את הסייעתא דשמיא המלווה את הרה"ק מגור, וכה סיפר: פעם אחת כאשר ביקר בעל אמרי אמת מגור, בבית הגרמ"ן זצ"ל, שאל אותו הגרמ"ן קושיא חזקה: הנה מצינו בתורה בפרשת וישב שנאמר אצל יוסף הצדיק 'והוא נער את בני בלהה וכו', ומקשים רבותינו זכרונם לברכה על מה שהתורה קורא אותו נער, כאשר היה כבר בן שבע עשרה שנה, ולכן מפרשים כי הכוונה היא שעשה 'מעשה נערות', ולכן נקרא בלשון 'נער' על אף היותו גדול בשנים. והנה מצינו עוד בתורה בפרשת העקידה שנאמר 'ואני והנער נלכה עד כה', והלא יצחק אבינו ע"ה היה אז כבר בן שבע ושלשים שנה, ולמה לא הקשו חז"ל על הפסוק הזה, למה קוראים אותו

הכנסת לביתו, ובדרך היה מונח ערל אחד שיכור, וכאשר עבר אצלו עם עוד איזה אנשים צעק להם הערל, יהודים תדעו שאתם יהיה לכם הגיהנם ולנו יהיה הגן עדן. הרה"ק מזבאריז חרה לו הדבר מאין נמצא עזות כזה לערל לומר כדברים האלה. והיה לו עגמת נפש גדולה עד שלא היה יכול לעשות קידוש. ולאחר זמן מה, התחיל לשמוח מאוד ואמר, שנתגלה לו מן השמים כדברים האלו: שכאשר יצחק אבינו ע"ה עשה החלוקה בין יעקב אבינו לעשו, ליעקב נתן עוה"ב ולעשו נתן העולם הזה, ושאלו בשמים איך יהיה לעשו עולם הזה כשידע שלא יהיה לו עוה"ב ויהיה לו עגמת נפש מזה ולא יהיה נחשב לו העולם הזה לכלום, ולאידך גיסא יעקב שידע שיש לו עוה"ב

ושבת שמה

אי' מה **"תפארת שלמה"** (חנוכה ד"ה במסכת שבת), לבאר הענין אשר שבת חנוכה יחול כאשר בני" קוראים בתורה את כל הענין הנורא של מכירת יוסף, שהוא פעמים בפרשת וישב ופעמים בפרשת מקץ ולפעמים בשתייהן יחד. וביאר כי החיבור של שבת עם חנוכה הוא תיקון למכירת יוסף, וזה לשון קדשו: "וכבר ביארנו כי השבת הוא התיקון למכירת יוסף, כמו שמבואר בזוהר הקדוש פירוש הפסוק (דברים ה-טו) "זכרת כי עבד היית במצרים", וגם חנוכה הוא תיקון לענין הזה, לכן קוראים תמיד בשבתות של חנוכה פרשת וישב ופרשת מקץ מענין מכירת יוסף".

ואי' מהגה"ק הרבי ר' **העשיל מקראקא** זצ"ל ב"חנוכת התורה" (ליקוטים אות קעח) מבאר הטעם שצריך לבצוע בכל סעודות השבת על שתי חלות לחם משנה: "כי שתי פעמים לח"ם בגימטריא יוס"ף, לזכור שעל ידי השבת יתכפר עון מכירת יוסף". וכן כתב ב"מגלה עמוקות" (פרשת מקץ ד"ה ויהי ביום השישי): "סוד לחם משנה בגימטריא יוסף".

בלובלין סיפרו אודותיו, כי אותו בחור היה עוסק במלאכת החייטות, תופר בגדים לפריץ ולבני משפחתו, ונשאל פעם ע"י הפריץ: מה אתה חושב כאשר הנך תופר לפריצה את מלבושיה? השיב הבחור: אני משתדל שהבגד לא יצא גדול מדי ולא קטן מדי... באחד הימים נתנה בו בתו של הפריץ את עיניה, כי היה נער כשרוני במיוחד, והודיעה לאביה שרצונה להנשא לו, ביקש הפריץ מהחייט היהודי שיסכים להשתמד ולהיות חתנו, אולם הבחור סירב לשמוע על כך, ניסה הפריץ לחזור ולשדלו, אך הבחור בשלו, עקשן ביהדותו, משראה הפריץ כי עמלו לריק, ביקשו לכל הפחות כי יאות לשאת את בתו ולהשאיר יהודי, אך גם לזאת לא אבה להטות אזנו, גזר הפריץ שילקוהו מכות נמרצות עד שיהא מוברח להסכים, ואכן הלקוהו עד שיצאה נשמתו בטהרה... (שארית נתן, ח"א עמ' תא)

"כי אם זכרתני אתך" (מ יד). מובא **בישא ברכה** (פר' קדושים), הרה"ק **רבי יחזקאל מקאזמיר** זי"ע סיפר, כי פעם אחת למד מוסר השכל ממשרתת, מעשה שהיה במשרתת שהגיע אליה בשורה לא נעימה מהוריה, וכשעברתי דרך ביתה, הקשיבו אזני דברי עקרת הבית באומרה אליה, חזקי ואמצי לבך ואל תבכי, כי מה יאמרו הבריות בודאי בעל הבית עשה לך רעה וצער אותך. ומזה למדתי מוסר, כי מה שיארע לאדם וכל הרפתקאות אשר יעברו עליו, אל יתרעם ויקבל באהבה, כי מה יאמרו הבריות בודאי בעל הבית של עולם ומלואו עשה לו רע חלילה, ובאמת מאתו לא תצא הרעות, וכל מה דעביד לטב עביד.

זצ"ל סיפר, שהוא הכיר את התאומים, וכל מה שסובב הבית אהרן כוונתו היתה, להמשיך ישועה על הרב, להיושע בזרע של קיימא.

"ותתפשהו בבגדו" ... (לט, יב). אחד מתלמידי הגה"ח **רבי גדל אייזנר זצ"ל** לפני המלחמה, שעבר את הזוועות ושכח מאין בא ומה הוא, נכנס פעם אל השטיבל שבבנין הקהילה והחל מפציר בר"ג לצאת עמו אל החוץ, מכיון שיש לו דבר סודי לשוחח עמו. עם צאתו ביקש הבחור להתרחק עוד ועוד, אל מחוץ לאותה סביבה, פסעו הרחק הרחק, עד הגיעם אל המקום שבו היה תלמוד תורה 'דרכי נועם' קודם המלחמה, שם למד אצל ר"ג. רק בהגיעו שמה גילה הבחור את הדבר הנורא שעל לבו, 'ברצוני להתחתן עם נכרית', ר"ל. ביקש לשמוע מה יאמר ר"ג על כך. 'הבט נא', אמר לו ר"ג, 'הרי עקב המלחמה חלפה תקופה ארוכה שלא חזרתי על שלחן ערוך אבן העזר, וצריך אני לעיין בהלכות אלה, אבל דבר אחד יכול אני לומר לך כבר עכשיו - קיין חסידישע זאך איז דאס נישט...! הבחור נתעורר ונתחזק מכך שר"ג התייחס אליו כמו אל 'חסידישער בחור'. הרפה מן הענין ולימים זכה להקים בית נאמן וכשר בישראל. (במחיצת רבי גדל, עמ' קמז)

"ויעזב בגדו בידה וינס ויצא החוצה..." (לט, יב). בבית החיים בלובלין בסמוך לקברותיהם של המהר"ם והמהרש"ל **צוק"ל** נמצא קברו של בחור אחד ועל מצבתו מצויין **"פה נטמן הבחור החייט שפטט ביצרו יותר מיוסף הצדיק!"**

(כלי יקר ועי' רמב"ן) ואיתא בגמ' שע"י הציצית ניצלים מן החטא, ועל כן כיון שהיא רצתה להעמיד ממנו מלכות בית דוד, הקדימה ונטלה ממנו את הציצית, כדי שציציותיו לא ימנעו אותו.

"והיא שלחה אל חמיה" (לח, כה). וברש"י לא רצתה להלבין פניו וכו' מכאן אמרו, נוח לו לאדם יפילוהו לכבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים. רבי אהרן מקארלין "הבית אהרן" זצ"ל, הגיע לעיירה מסויימת ביום ל"ג בעומר, וערך שם את שולחנו הטהור לכבוד ההילולא קדישא של רשב"י. בעת הסעודה ביקש להביא את ספר "הזוהר", וכיבד את היושבים בשולחן לומר כל אחד קטע מספר הזוהר. בין המסובים ישב אחד מרבני העיר, וכשהגיע תורו לומר, הצביע הבית אהרן על היושב אחריו שימשיך בקריאת הזוהר, ועל הרב המכובד דילג, כאלו לא ראה אותו. לאחר שסיימו כל היושבים בשולחן לומר כל אחד לפי תורו. פנה הבית אהרן להרב ואמר: כולם קראו בספר הזוהר חוץ ממכם, אולי תאמרו איזה מאמר מדברי רשב"י. הרב שהרגיש פגוע שדילגו עליו, בחר במאמר רשב"י במסכת ברכות (מג): אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: "נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש, ואל ילבין פני חבירו ברבים"... נענה הרבי נו... תסיימו את המאמר מנלן? מתמר! וסיים הבית אהרן ואמר: תמר זכתה אח"כ ללדת תאומים, וגם אתם תזכו עוד השנה להיושע ולהתברך בתאומים...! עשרים שנה עברו מנשואי הרב ועדיין לא נושע בזרע של קיימא, והנה בשנה זו נפקד ונולדו לו תאומים, שני בנים. [החסידי המפורסם רבי חיים מענדל קוסטמרצקי

"נר לרגלי ואור לנתיבת" מה טוב ומה נעים "ודבר בעתו מה טוב" כאשר הזמן הוא ימי החינוך ימי החנוכה. אמר שלמה המלך החכם מכל האדם "חנוך לנער עפי" דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה" (משלי כב ו).

פתח דברינו יאיר, מעלה גדולה במצוות החינוך. **הכנה למצוה וקיום מעשה המצוות בהתלהבות ובחמימות.** וזאת למודעי' כפי איך שאנו מהוים דוגמא לכל דבר שבקדושה, כך יחקקו הדברים בלבבות ילדינו היקרים וא"כ "גם כי יזקין לא יסור ממנה".

ככל שהאדם חם לבו בקרבו לכל דבר שבקדושה, הוא יקרא 'אדם החי' כמש"כ 'וחי בהם', והיאך יכול החי להכחיש את החי, כאשר המצוות מלאי חיות וחמימות הדבר יחקק לדורות. גדולי וצדיקי הדורות כה הפליגו במעלת ההכנה, עד שאמרו שההכנה למצוה גדולה מהמצוה עצמה. ועומק הביאור בזה הוא, כי כלל גדול מסור בדינו, והוא, 'רחמנא ליבא בעי', ועיקר עבודת היהודי היא בבחינת ההכנה, בהתבוננות והכנת והשתוקקות הלב לזכות להתקרב אל השי"ת.

בענין זה מסופר על הרה"ק **רבי לייבלי אייגר** ז"ע מלובלין שפעם הכריז שמי שיאמר לו איזה אמרה חדשה מפי הרה"ק **השרף מקאצק** ז"ע שלא שמעה עד אותו היום, יתן עבודה זהב אחד, והגיעו כמה יהודים לומר מימרות מפי הרה"ק **מקאצק**, ואחד מהם אמר בשם השרף בדברי המדרש (תנחומא צו א) "ידבר ה' וגו', צו את אהרן וגו' זאת תורת העולה (ויקרא ו, א-ב), זה שאמר הכתוב (תהלים פט, ז) כי מי בשחק יערוך לה' ידמה לה' בבני אלים, אמר הקב"ה אילו הייתי מבקש קרבן, לא הייתי אומר למיכאל שיקריב, וממי אני מבקש קרבן מישראל", שוודאי שמעשי המלאכים מעולים ומשובחים יותר ממעשי בני אדם, לפי שבני אדם מלאים בפניות

ונגיעות, אולם הקב"ה לא ביקש להקריב קרבנות אלא מבני ישראל, לפי שעם בני ישראל יש בהם מעלת העריכה וההכנה למצוה, ומעלה זו אין בכל מלאכי מעלה, שהם עושים תיכף ומיד כל אשר נצטוו, בלא הכנה כלל וכלל. וזהו שאמר הכתוב כי מי בשחק יערוך לה' ידמה לה' בבני אלים, שענין ההכנה והעריכה אין המלאכים ובני אלים יכולים לעשות, וע"ז אמר הקב"ה שאינו חפץ אלא בקרבן בני ישראל, שהם עמלים ומתייגעים בבחינת ההכנה והעריכה למצוה, לפי כוחם הגשמי הפחות, ובקרבן כזה חפץ הבור"ע! כאשר שמע הרה"ק **רבי לייבלי** מימרא זו צהבו פניו משמחה יתירה, והעניק למספר כמה זהובים לרוב שמחתו בשמיעת מאמר יקר זה...

הביא בעל **אפריון שלמה** (גיליון וישב תשפ"ד) אומרת הגמרא: הרגיל בנר הווין לו בנים תלמידי חכמים! זה הולך על נר שבת ונרות חנוכה... אומר הרה"ק **בן הראב"ד**: רובא דרובא מדליקים נרות חנוכה, אז איפה כל התלמידי חכמים! נכון, אבל רק מיעוטא דמיעוטא מדליקים נרות חנוכה כמו שצריך...

ה'מאירי מוסיף על דברי הגמרא ואומר: "הרגיל בנר של חיוב מצוה והארה מפורסמת". לעשות את ההדלקה עם חיוב מצוה! כשאתה מדליק תתחיל לשיר לזמר לרקוד ולשמוח! תספר את הניסים של חנוכה כאילו אתה בעצמך חווית אותם, ואז תראה את ההבטחה של הגמרא ותזכה לבנים תלמידי חכמים! הגהה"ק ר' חיים עוייזר זצ"ל היה פעם אחת בעיר קראקא ונקרע לו המעיל. חיפש חייט וביקש ממנו שיתפור לו את המעיל. ענה לו החייט שכרגע הוא צריך להדליק נרות חנוכה. אמר לו הגה"ק: "אני אחכה". הוא חיכה והוא ראה איך שהחייט פושט את בגדי החול, ולובש בגדי שבת. הוא אוסף את כל הילדים ומתחיל לשיר איתם... איזו שמחה! אחרי שהוא עמד נדהם וראה את ההדלקת הנרות של החייט היהודי, אמר ר' חיים **עוייזר**: "עכשיו הבנתי מדוע יצאו גדולי ישראל מהעיר קראקא". אם אתה רגיל

בנר, ועושה את זה בחיוב מצוה והארה מפורסמת, אז יצאו ממך גדולי ישראל!

מסופר אברך אחד קיבל על עצמו לרקוד עם הילדים בהדלקת הנרות... יום אחד הוא חזר מאוחר הביתה והדליק נרות בשעה שכבר הילדים ישנו... אבל הוא החליט ללכת לרקוד איתם במיטה, וגילה שאחד הילדים מפרסם. הוא רץ איתו לבית החולים, ושם אמרו לו שאם הוא היה מגיע באיחור של כמה דקות...

עוד מסופר שאחד ממנהלי ישיבת ויז'ניץ אל כ"ק האדמו"ר **ה'אמרי חיים** זצ"ל והתלונן בפניו על הלכלוך הנגרם ע"י בחורי הישיבה בשעה שהדליקו נרות חנוכה, וביקש מהרבי שכל הבחורים ישתתפו עמו בפרוטה ויוציא אותם בהדלקתו. הרבי הסכים לזה, אך לאחר כמה ימים חזר בו מהסכמתו, ונימק: בחור צריך הזדמנות להוציא רגשי לבו בעת קיום המצוה, להכין עצמו לקיום המצוה ולהדליק! הנה כי כן, באותם רגעים עילאיים, לאחר שעלתה השלהבת בנרות חנוכה וזוכים לשורר יחד עם הצדיק את ניגוני הקודש, זהו הזמן להוציא רגשי הלב בהלל והודאה, תפילה ובקשה לפני אדון כל הנשמות.

סיפר המשפיע הרה"ק **רבי יצחק משה ארלנר** שליט"א (ב"קונטרס מאמר התגלות אור הגנוז): "מובא על **צדיקים וקדושים** שבשעה שהדליקו נרות חנוכה היה להם תענוגים עצומים! וידוע המעשה עם **רבי לוי יצחק מבארדיטשוב** ז"ע שהגרף פוטוצקי התחשק לו פעם באמצע הקיץ להחליק על גבי השלג, ומה עושה כזה גוי כדי לספק לעצמו את תאוותיו? הוא שכר פועלים שיקנו סוכר, ויפזרו אותו על גבי הר כל שהוא, והוא נטל את המגלשיים וגלש על גבי השלג כדי ליהנות! באותו זמן היה מעשה זה לשיחת היום וכולם דברו על כך, כשכולם שחים כמה מליונים עלתה הנאה זו של הגרף פוטוצקי. ישבו חסידים ודיברו על כך שהגרף פוטוצקי יכול להרשות לעצמו את כל סוגי התענוגים שבעולם, עד שהגיעו הדברים לאוזנו של הרה"ק **מבארדיטשוב** ז"ע. לשמע הדבר הגיב

ה"קדושת לוי" בביטול ושאל: וכי סבורים אתם שהגרף פוטוצקי הרגיש פעם "טעם אמיתי" בתענוגי העולם? **הלא מעולם לא הדליק נרות חנוכה!**

עניני חנוכה

חנוכה ופורים מסוגלים להכניע הרשעים

כתב ב"בני יששכר" (מאמרי כסלון מאמר ב' אות לד): **כל ה'נשמה ת'הלל ראשי-תיבות עולה בגימטריא 'חנוכה פורים', והרמז: כי 'חנוכה' הנה ניתן להלל ולהודות, ו'פורים' גם כן קריאתה זו הלילא (עי' מגילה יד, א).** והנה אותיות אלו הם שם **תכ"ה** המסוגל להכות ולהכניע הרשעים, ובזה השם הכה משה את המצרי, והוא סוד הנרמז בכתוב: למה **'תכה' רעך**... ואלו שני המועדים חנוכה ופורים מסוגלים להכניע הרשעים".

וכה כתב הגה"ק **רבי משה בן מכיר** (סדר היום - בן דורו של מרן הבית יוסף ורבינו האר"י) ענין מצות חנוכה זו, אל תהי קלה בעיניך מפני שהיא מדברי סופרים, כי היא מן הגדולות ונוראות, כי בזמן הזה הקב"ה גמלנו רב טוב, והציל את נפשינו ממות, ולא נתן למוט רגילנו ביד מבקשי רעתינו. וכל המזלזל בענין זה, נראה שכופר בטוב שהטיב עמנו אלוקינו יתעלה ויתברך, ואינו שמח בשמחת ישראל, ואינו חושש בגאולתם ובנחמתם ח"ו.

בשם **החי' הרי"מ** זי"ע, שאמר פ"א בחנוכה שאותיות נפש נוטריקין **נר פתילה שמן וע"י** שנתמעט הנר פתילה שמן עי"ז בא האור. כן אם אדם ממעט כל כחותיו בעניני עוה"ז להשי"ת כפי מה שנתמעט כחותיו בעניני העוה"ז כן בא לו האור. והבן:

בשם **הר"ר עמנואל** זצ"ל"ה מפשעבורז שאמר על הגמ' שבת (דכ"ב) אסור לרצות מעות כנגד נר חנוכה, היינו שלשון לרצות הוא לשון תפלה שחנוכה הוא גדול כ"כ שאין לו לחשוב אז במעות רק בעבודת הבו"ת והבן:

טעם נחמד למה עושים ח' ימים חנוכה, ולמה נקראו כאן הכהנים בלשון "קדושים"

ביאר הרה"ק ר' **יואל מסאטמר** זיע"א: עוד אפ"ל הקישור ע"י כהניך הקדושים וכל מצות שמונת ימי חנוכה, וגם למה קראם כאן בשם קדושים דייקא. עפי"ד הקדושת לוי הנ"ל לתרץ קושית ב"י למה תקנו חנוכה ח' ימים והלא על יום א' ה' שמן בפך ולא ה' נס אלא ז' ימים. וביאר הקדושת לוי דד' ימים הם על הנס שנעשה בפך השמן ויום ראשון הוא על החביבות שהראה לנו הקב"ה, דזה שעשה עמנו נסים ונפלאות מורה על גודל חיבתו ית' אלינו, עיין דבריו לעיל בארוכה, ובאמת כיו"ב כתב הפנ"י (בפ"ב דשבת) על כל ענין הנס חנוכה שכל עיקרו ה' רק משום שרצה הקב"ה להראות חביבות לישראל, דזולת זה מצד הדין לא ה' צורך בכל הנס דטומאה הותרה בציבור. אמנם לכאורה איכא למידק האיך אפ"ל שזה מורה על ענין חביבות מה שהקב"ה עשה עמנו נסים שלא כדרך הטבע, והלא אדרבה אמרז"ל בכיוצא בו (שבת נ"ג ע"ב) באדם שנעשה לו נס שלא כדרך הטבע, כמה גרוע אדם זה שנשתנו עליו סדרי בראשית, וכל העושין לו נס מנכין לו מזכיותיו, וא"כ לשמחה מה זו עושה ולמה אנו עושין זכר לזה. אך אפ"ל דענין מנכין לו מזכיותיו לא שייך אלא במי שעובד השי"ת בגבול ומדה וקצבה ואינו יוצא מגדר הטבע, דאזי מדה כנגד מדה בא בשכרו ג"כ רק בגבול וקצבה, ואזי שייך לנכות מזכיותיו, משא"כ במי שעובד הבו"ת בלי גבול ומדה וגם למעלה מטבעיותו, ומקדש עצמו אף במותר לו, דמדה כנגד מדה הוי שכרו ג"כ בלי גבול ומדה ובאין סוף ותכלית, שם לא שייך ענין מנכין מזכיותיו, דדבר שאין לו קץ וסוף לא שייך בו ענין נכוי, ועל כן בצדיקים שעובדין הבו"ת למעלה מן הטבע האנושיות, הרי הניסים שעושה להם הקב"ה מורין שפיר על חביבות וא"כ ראוי לעשות זכר למו. ועד"ז נמי הכא גבי הנס חנוכה, לפי שהיו הכהנים בני חשמונאי צדיקים וקדושים וקדושתם ה' למעלה מהטבע כי היו מקדשים עצמן גם במותר להם נמצא דמגיע להם שכרם נחלה בלי מצרים, ושפיר מורה נס חנוכה על חביבות הקב"ה אליהם, וע"כ ז' מלבד הימים שקבעו על עצם הנס

קבעו יום ראשון ע"ש אותו החביבות כמ"ש הקדושת לוי הנ"ל. והנה הרמב"ן ז"ל פ"י עה"כ קדושים המותרות ע"ד קדש עצמן במותר לך יעי"ש, וז"ש הנרות הללו אנו מדליקין על הנסים וכו' שעשית לאבותינו ע"י כהניך הקדושים, וע"כ לפי שהיו הכהנים בבחי' קדושים שקדשו עצמן במותר להם ועבדו הבו"ת בלי גבול ומדה, מה"ט וכל מצות שמונת ימי חנוכה, דמלבד ז' ימי הנס קבעו יום א' במיוחד על חביבותו ית' אליהם, ועד"ז הוי חנוכה שמונה ימים. (דברי יואל ה'ו)

בכל כ"ה כסלו מתעוררת האש הגדולה אשר בערה אז בכ"ה בכסלו בקרב כל איש ישראל

הגה"ק מקוזיגלוב זי"ע כתב דבר נפלא (ארץ צבי פרשת פקודי, ד"ה נראה. וראה עוד שם משמואל מקץ תרעז): דהנה הלוא בכ"ה בכסלו באמת נשלמה מלאכת המשכן ובודאי היתה לישראל תשוקה גדולה ועצומה לעבוד עבודת הקודש עבודת המקדש, ומ"מ ציוה השי"ת להמתין בהקמתו עד א' בניסן, ודין גרמא שנתעוררה בקרב לבם תשוקה יותר עזה ויותר עמוקה לעבוד את הקודש בהתלהבות עצומה ובחילא יותר. והנה תשוקה כזאת שהיתה בתכלית התוקף וברעותא שלים בתכלית נקודה האמת, ודבר שהוא מנקודת האמת לאמיתה, א"א שיהיה לה כליון לעולם כמ"ש 'שפת אמת תכון לעד'. ע"כ תשוקה זו נשארת לעולם, כי הגלות והחורבן לא שלטו רק מעבודה שהיתה במקדש בפועל, אבל תשוקה זו שהיתה להם מצד שלא יכלו להתבטל זה א"א להתבטל לעולם, וע"כ בכל כ"ה כסלו מתעוררת האש הגדולה אשר בערה אז בכ"ה בכסלו בקרב כל איש ישראל אשר מים רבים לא יכלו לכבותה, עכדה"ק.

מעין הדלקת המנורה במקדש

עוד כתב (ארץ צבי מועדים עמ' קפח): **אדמו"ר הזקן מסכטשוב** זצוקלה"ה הגיד, שצריך אדם ליסע לצדיק לכל הפחות פעם אחת בשנה, כדי שלא יעברו עליו י"ב חודש בלא ראית פני צדיק, דשיעור שכחה הוא י"ב חודש כדאיתא בש"ס (ברכות נח) עכדה"ק. וי"ל דלכך ניתן לנו מצוות הדלקת נר חנוכה פעם אחת

שנה על ידי מצות נר חנוכה, שהוא על ידי מעט התעוררות מצד האדם, רק שיטה עצמו לזה וממילא נשפע לו אור האתערותא דלעילא.

הגה"ח רבי שלמה זילברשטיין ז"ל רבם של חסידי גור בבני ברק, כותב במכתב שנתפרסם בריש ספר **"זיל מים מדליו"**: שמעתי פעם **מאדמו"ר הקדוש והטהור** (=מרן הבית ישראל) **זצ"ל** על הא דאיתא (יומא כט, א) חנוכה לא ניתן להכתב, היינו עם דארף זיין אויסגעקריצט אויף **דעם הארץ...**

הרה"ק רבי לייבלע אייגר זצ"ל אמר, אדם שישן עמוק, צריכים לקרוא בשמו, אבל אם אינו ישן חזק, די שמדליקים את האור ויתעורר. יש שמעורר אותם בקול שופר, ויש שרק מדליקים אור חנוכה והם מתעוררים. אלו הם ב' סוגים שהקב"ה מעיר אותנו דרכם.

ביאור נפלא על קושיית ה"בית יוסף"

אי' בשם **הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע**, וכפי שהביא בנו **מרן הישמח ישראל זי"ע** בספרו הטהור (מאמרי חנוכה אות נח) בזה הלשון: **כ"ק אאמו"ר זצללה"ה זי"ע** דיבר בקדשו לתרץ קושיית ה"בית יוסף" דבלילה הראשונה לא היה נס, כמאמרם ז"ל שהיה שמן בהפך על לילה אחת, ודיבר בקדשו שבאמת לא מצאו אלא פך **"ריקן"** של שמן, ואילו היה מלא היה בו שיעור להדליק על לילה אחת, ונעשה בו נס שהיה בו להדליק על ח' ימים.

וה"ישמח ישראל" תמה אכן כקושיה הנזכרת: **"ולכאורה יפלא דבריו הקדושים: מה היה שמחתם במה שמצאו פך ריקן? וגם על מה היו חותמין פך ריקן בחתימת הכהן גדול?"**. והוא מיישב הענין בדרך דרוש: **"אך נראה, שאם הכלי הוא נתקדש בקדושה ובטהרה כדת בלי שום שמץ נגיעת טומאה, עד שמיכאל שר הגדול יוכל להעיד שנתקדש בקדושה ובטהרה כדת, הרי כלי זה ראוי ומוכשר שיארע בו נס עבור כלל ישראל אף למעלה מהטבע. וזהו: פך אחד "של" שמן**

לה' הפרו תורתך, ויש לומר בזה: **"עת"** בגימטריא **"קנה ושט"**, קנה - רמז לעבודת **ימי החנוכה** בהלל והודאה להשי"ת ב'קנה/ ושט - רמז לעבודת **ימי הפורים** בשמחה ומשתה ב'ושט'... אדם הרוצה **לעשות את ה"עת"** שלו לה', היינו שהמועדים הללו חנוכה ופורים יהיו מיוחדים להשי"ת, יש לזה עצה אחת: **הפרו תורתך** - להפרות ולהרבות עצמו בתורה הקדושה מקודם, להכין עצמו כדבעי, ואז יזכה שיתלהב לבו בקרבו בימים הקדושים הללו...

בימי החנוכה יכולים להמשיך רפואה

קבלה היא מן הצדיקים כי בימי החנוכה יכולים להמשיך רפואה, וכפי שהביא **מדז"יקוב זי"ע** בספר **"אמרי נועם"** (מאמרי חנוכה אות לט): כי אל **'מלך רופא נאמן'** בגימטריא **'להדליק נר חנוכה'**, כי חנוכה הוא זמן המשכת רפואה...

ואי' **מהרה"ק רבי לייבל אייגר זי"ע מלובלין** בספר **"תורת אמת"** (שבת חנוכה תרכ"ז): ענין **חנוכה** הוא **שורש הרפואה**, כי לא נמצא עוד שום מועד שנקבע **לשמונה ימים** - זולת חנוכה, ומספר שמונה הוא שורש הרפואה, וכמאמר חז"ל (מגילה יז, ב) על ברכת רפואה: למה קבעוה (=בתפילת שמונה עשרה) בשמינית? מפני שהמילה ניתנה בשמיני וצריכה רפואה - לפיכך קבעוה בשמינית! נמצא ש"שמונה" הוא שורש הרפואה, וכן חנוכה. והענין, כי רפואה באה מבחינת **'התחדשות'**, וכדכתיב (תהלים קג, ג-ה): הרפא לכל תחלואיכי וגו' תתחדש כנשר נעוריכי, ו**חנוכה** הוא **זמן 'התחדשות'**. עכלה"ק.

אתערותא דלעילא ע"י פעולה קטנה

אי' **בתורת אמת** (תרלג), הנה מצות חנוכה אין כמוה בכל המצוות, כי כולם בדבר שיש בו תפיסת יד בדבר גשמי, כמו לקיחת אתרוג וכדו', ומצות חנוכה העיקר הוא באור, שאין בו תפיסת יד ליטול אותו בידו, והאדם עושה רק פעולה קטנה, על ידי שמטה ידו להפתילה, וממילא בא האור ומתפשט על ידו. והוא מרמז על האתערותא דלעילא, שהופיע אז עליהם אור השגחתו יתברך, וכן נפעל זאת בכל

בכל שנה, כי נר חנוכה הוא מעין הדלקת המנורה במקדש, כמש"כ **הרמב"ן** פר' בהעלותך (ח, ב) כדי שלא יעברו עלינו י"ב חודש בלי הארת המקדש. ובעמדנו לפני המנורה, הוי קצת כעין זה שעמדנו במקדש לפני אבינו שבשמים והוי קבלת פני השכינה.

לא רצו בשמן טמא אע"פ שהותרה ובכך התברר מעלתן כתב **בתפארת שמואל** (אלכסנדר, ליל א' אות ב'), כ"כ גדלה תשובתם וטהרת קדושתם עד שלא רצו להשתמש בשמן הנמצא בטומאה, אע"ג דטומאה הותרה בציבור או שדחוייה בציבור כקושיית **החכ"צ והפני יהושע**, וכמו שידענו מקדושת **רבינו הצעיר מווארקא** זצלה"ה שלא רצה ליקח לרפואה איזה דבר שלא טהור, אף שע"פ הדין לא היה שום חשש, והיה אומר בלשונו הק' לכ"ק אאמו"ר זצללה"ה בזה"ל: **"וכי לי יהיה חיות מדבר כזה, אנכי, אנכי?!"** ומתיישב בזה קושיית **החכ"צ והפני**, שלפי טהרת לבם לא היו יכולים להשתמש בשמן טמא, והוצרכו דוקא לאותו הפך של שמן טהור החתום בחותמו של כהן גדול, והקב"ה הסכים על ידם לעשות נס בהשמן להורות על מעלתן.

בימי החנוכה יכול כל אדם לבקש ניסים

הגה"ק **רבי יוסף שאול נתנון** והגה"ק **רבי שלמה קלוגר זי"ע**, מקשים איך אומרים בברכת המזון 'הרחמן הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות' - אם שכח על הניסים. והרי אין מבקשים ואין סומכים על הנס? ותי' דבר חידוש גדול, שבחנוכה הוא הזמן היחיד שיכולים לבקש על הנס, שהרי הזמן גרמא לזה. וגם בכל יהודי יש מעט ממסירות נפשם של החשמונאים, וכל יהודי נכנס לאיזה מדרגה מעין דמעין של מסירות נפש, לוותר משלו לכבודו ית'. ולכן מותר לו לכל אחד לבקש על הנס. וזהו בזכותם החשמונאים שהמשיכו מסירות נפש בכל הדורות ובכל הנפשות, עד שנוכל לבקש ניסים ונפלאות.

מרן **הישועות משה מויזניץ זי"ע** אמר: כתיב (תהלים קיט, קכו) עת לעשות

- שבאמת היה ריקם, אך שהיה **חתום בחותמו של "כהן גדול"** - היינו: בעדות "מיכאל שר הגדול", שהעיד בו שנתקדש בקדושה ובטהרה ובלי שום מגע עכו"ם, ו**נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים**. כן היתה כוונתו הקדושה..."

למה לא נזכר במשנה נס דחנוכה והדלקת נרות והלל דברים מופלאים כתב **בשפתי צדיק** (חנוכה אות ה'): זקני מו"ר (הח"י הרי"ם) ז"ל, תמה למה לא נזכר במשנה נס דחנוכה והדלקת נרות והלל, יש ליישב לפי מה ששמעתי מפה קדשו ז"ל שנתקשה מה ה' כל כך הפלגת הנס שנתברך השמן הלא מצינו שאמר ר' חנינא בן דוסא מי שאמר לשמן וידלוק

יאמר לחומץ וידלוק ודלק החומץ, ותירץ מפני ששמן דמנורה הוצרך להיות משל צבור הוצרך להיות לכל אחד מישראל חלק שמה כמו הגדול שבכל ישראל, זה ה' רב חסד שיהיו כל הכלל ראויים להנס עכל"ק. ויש לומר שידעו כל הכלל מזה אף שהיו אז במצב שפל מאוד, ובראותם החיבה יתירה משמים שהיו כולם כדאים לנס, קבעו הכלל ישראל מעצמם

קול מבישר

"ערכתי נר למשיחי"

כתב בספר הק' **בת עין**: הוא מוצא(א)ת והיא שלח אל חמיה. היינו כנסת ישראל משיבה להשי"ת, הכר נא למי החותמת דעד היום ישראל נוהגין בדין מהדרין מן המהדרין בנר חנוכה זכר לנס השמן שהיה מונח בחותמו של הקב"ה, ולמי הפתילות אלו פתילות ושמונים שמדליקים בהם, למי אשר אלה ל"ו אנכי הרה, ירמו על ל"ו הנרות, הרי שאפילו שעברו ישראל כל הגליות עדיין עושים ימי החנוכה זכר לנסים והנפלאות שעשה ה' עמנו, הרי ראייה חותכת שישראל חבוקים ודבוקים בה'. ויאמר יהודה צדקה ממני, משיב הקב"ה שעמו ישראל צדקו בטענתם וידם על העליונה, ואין מקום לקטרוג על ישראל עמו, כי לא נתתה לשלה בני, היינו מה שעדיין יש כאלו שעדיין לא שבו בתשובה שלימה, כי עדיין לא נגאלו ישראל, ובאו לבית משכן ה' בשילה.

בשפת אמת הביא (חנוכה תרל"ח) למה קבעו המצוה אצל הפתח, הוא לרמז כי ימי חנוכה פתח והתחלה לגאולה שלימה שתהיה במהרה בימינו. והכלל כי לעולם אין השי"ת מניח את בני ישראל בלי נקודה טמונה, שלא יהיה נפילה שלימה ח"ו. לכן קודם חורבן הבית נשאר הארה מעבודת ביהמ"ק, נרות חנוכה שהם רמז למנורה כמ"ש הרמב"ן ז"ל ס' בהעלותך על שלך לעולם קיימת. לכן נקרא חנוכה כמו חנוך נעזר על פי דרכו, שהוא הכנה וחינוך

לידע איך לקיים נרות המנורה בביהמ"ק עצמו שיבנה במהרה בימינו. ועל פתח זה אמרו חז"ל פתחו לי כחודה של מתט, הוא פתח ושער קטן שיש לעולם אף בתוך כל הסתרות שבעולם, ובהתחזקות בני ישראל בזאח השער הקטן יפתח להם פתחו של היכל ואולם במהרה בימינו, והבן אלה הדברים.

עוד אי' מהרה"ק **רבי מאיר מאפטא** זיע"א בספרו הנודע **"אור לשמים"** (ריש הליקוטים), וזה לשונו: "טעם למה דאיתא בשולחן ערוך שנהגו העניים לסבב בחנוכה, נראה לי כי הנה הנר חנוכה צריך להיות בשמאל הפתח והמזוזה היא בימין (שבת כב, א), והנה: מ'זוזה י'מין ראשי-תיבות **"מי"**, ח'נוכה ש'מאל ראשי-תיבות **"חש"**, וביחד הם אותיות **"משיח"**, אבל הם רחוקים זה מזה, שזה בימין וזה בשמאל. אולם איתא בגמרא (ב"ב י, א): גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה, אם כן על ידי זה שבא העני לפתח הוא מקרב השמאל לימין ונשלם אותיות **"משיח"**...

וביותר התגלות אורו של משיח מתגלה בימי החנוכה ודבר מופלא הביא הגה"צ ר' **משה וואלפסון** שליט"א (אמונת עתיך וישלח): וע"י אור החנוכה זכה יע"א להעלות את הנשמות של בחי' הרגלים, וזכו לחנוכה שהוא לשון נערות כמ"ש "חנוך לנער", היפך הזקנה וההתיישנות. ואדרבה, ככל שמתקרב יותר לביאת המשיח מאיר ומתגלה ביותר הארת

החנוכה כמונא בספה"ק. שהרי במשניות לא נכתבו בכלל דיני חנוכה, ורק הוזכר חנוכה בב' מקומות. ובברייתא כבר הוזכרו קצת הלכות, ובגמ' כבר נכתבו כל דיני חנוכה. ובשו"ע ובאחרונים הרחיבו דבריהם ביותר בדיני חנוכה דככל שמתקרב יותר להתגלות אור הגנוז, שהוא אורו של מלך המשיח, מתגלה ביותר הארת החנוכה. ונמצא שלשמות הנמוכות בסוף יומיא מתגלה עיקרו ותקפו של אור החנוכה. ובפרט בספרי **תלמידי הבעש"ט**, שהם מלאים כל טוב בהרחבה ובבאר היטב חידושים וגילויים נפלאים בעניני חנוכה יותר מכל המועדים, דוק ותשכח.

שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. פעם בעת הדלקת הנרות אמר **רבי שמואל מסלונים** זי"ע בעל ה"דברי שמואל": העולם רגילים לומר כי הדורות מתמעטים והולכים". היהודים של פעם כבר לא קיימים, החסידים של פעם כבר לא קיימים, וגם הצדיקים של פעם כבר לא קיימים. אולם, **רבונו של עולם!** אתה הרי לא נשתנית מאז ולא תשתנה לעולם! מבקשים אנו ממך: עשה איפוא עמנו נסים ונפלאות כשם שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה... ונזכה לגאולה השלימה ברחמים גדולים במהרה בימינו אמן.

•••••

ותירוּשך ויצהרך" אשר בו מרומז עניני הגאולה והנסים שקרו לישראל **בפסח**, **פורים** ו**חנוכה**. **דגנך** מרמז על **פסח**, כי תחילת הגלות נרמז בחלומו של יוסף אשר ראה מאלמים אלומים, היינו דגן, ואח"כ כשהיו שבע שנות הרעב ירדו בני ישראל למצרים לשבור בר-דגן, ולבסוף נגאלו כאשר משארותם צרורות בידם - שוב דגן. **ותירוּשך** מכוון על **פורים**, כי גזירת המן היתה לסיבה שבני ישראל נהנו מסעודתו של אחשוורוש ושתו יין אסור, ואח"כ קרה הנס ע"י אסתר המלכה בעת משתה היין עם המלך אחשוורוש, ואכן אחת ממצוות היום היא לשתות יין עד דלא ידע - היינו "ותירוּשך". **ויצהרך** קאי על **חנוכה**, אשר נס חנוכה היה, כידוע, על ידי שטמאו כל השמנים, ואירע הנס שמצאו פך אחד שמן טהור בחותמת של כהן גדול. ("תולדות לוי יצחק" (קה"ת תשנ"ה) ח"ג, ע' 842)

ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם. בשם הרה"ק **רבי יצחק מווארקא** זיע"א: למה לא נזכר שם הוי"ה בתפילת 'ועל הניסים'? יש לפרש, שכמו שלא נזכר שמו של משה רבינו ע"ה בפרשת 'ואתה תצוה', והטעם: משום שאחר כל הנסים והנפלאות - נעשה משה כל כך מקורב להשי"ת עד שלא היה צריך לקרוא לו בשמו, אלא בלשון 'אתה', כמו אב לבנו שאינו קורא אותו בשמו. כמו כן נראה, שאחר כל הנסים והנפלאות שעשה השי"ת לישראל בימי יון, נעשו ישראל כל כך מקורבים כביכול להקב"ה - כמו בן לאביו, עד שלא היו צריכים לכתוב שם הוי"ה ב'ועל הניסים', רק בלשון 'ואתה...' 'ואתה' ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם...

אי מהרה"ק **רבי ישכר בער מראדושיץ** זיע"ע ("נפלאות הסבא קדישא" (ירושלים תשס"ג) עמ' ו') לבאר הפסוק 'ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט נא השמימה. וספור הכוכבים. אם תוכל לספור אותם. ויאמר לו כה יהיה זרעך' (בראשית טו, ה). י"ל די ש כאן רמז מן התורה למצות נר חנוכה. 'ויוצא אותו החוצה', רמז שמצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ. 'ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים', רמז

ביומא כ"ט ע"א, הביאור בזה: דהנה שאר כל החגים והמועדים הלא הם מרומזים **בתורה שבכתב**, ואם כן אין לנו שום חג שמורה על אמונתנו בתורה שבעל פה, אולם חנוכה כל עיקרו אמונה בתורה שבעל פה. דהנה באמת הלא קיימא לן (פסחים יז, א) דמשקין בית מדבחיא דכן, ואין טומאה למשקין מן התורה, והשמן הלא הוא ממשקין בי מדבחיא, ואם כן טומאתו היתה רק מדרבנן, נמצא שמדין תורה לא הוצרכו כלל לנס, אלא דלדידן דברי חכמים קודש כדברי ה', ואדרבא יש לפעמים שחמורים דברי סופרים יותר משל תורה. ואם כן בזה שאנו עושים זכרון לנס פך השמן, בזה הננו מראים את אמונתנו בתורה שבעל פה ואת דבקותינו בדברי סופרים ובז' מצוות דרבנן [וגם: הרי כל עיקר הדבר שעושין זכר למה שדלק השמן שמונה ימים, הוא אך ורק מצד אמונת חכמים, כי הרי לא כולם ראו את הנס שהיה בתוך בית המקדש...]. ולכן גם לא ניתן נס חנוכה להכתב, כי כל עיקרו לא בא אלא לפרסם את אמונתנו בתורה שבעל פה..."

אחר שנעשה הנס, חזר וירד אש מן השמים

דבר מופלא כתב **מרן השפת אמת זיע"ע** וכה לשון קדשו (מאמרי חנוכה תרמ"ז ד"ה בענין): "בענין שם '**חנוכה**', ואיתא דהיה אז חנוכת המזבח, והענין הוא - דדרשו חז"ל (נדרים סב, ב; ע"ז נב, ב): 'ובאו בה פריצים וחללוה' (יחזקאל ז, כב), כיון שבאו בה פריצים נעשית חולין. דבודאי כששיקצו מלכי יון ימח שמם המזבח לעבודה זרה, בודאי נסתלקה השכינה. וכמו כן האש שירד מן השמים, כדאמרינן ביומא (כא, ב) דבבית שני נמי הוי אש מן השמים... בודאי נסתלקה אז. אם כן אחר כן שנעשה הנס, בודאי חזר האש בנס דנרות, וחזרה הקדושה למקומה, ונתחנך הבית (-ולכן קראו הימים 'חנוכה', כי אז נתחנך בית המקדש מחדש על ידי חזרת השכינה והקדושה)". והוא מסיים: "אחר זה מצאתי ב'יוסיפון' (סוף פ"כ) כי בא להם אש על פי נס".

אמר הגה"ק **רבי לוי יצחק שניאורסון** זצ"ל (אביו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל) על הפסוק דק"ש "ואספת דגנך

ומדעתם ועשאווהו יו"ט בהדלקה והלל והודאה, לכך לא רצה רבינו הקדוש לשנות ההלכה במשנה שיהי' כמו כל דברי חז"ל שחז"ל הרגישו קודם והורו לישראל מה לעשות. ולכך קורין בפרשת נשיאים שהי' גם כן כן, כדאיתא במדרש שסבר מרע"ה שמא נסתלק רוח הקודש ממנו להנשיאים, ענהו השי"ת אם הייתי מצוה שיביאו חינוך הייתי מצוה על ידך, אכן הם חידשו מדעתם וכיוונו להאמת, ודרשו על זה יפה את רעיתי כתרצה כד את בעיית לית את צריכה למילף, שהי' לבם וכליותם מיעצם לחנך את המשכן, וכן הי' בחנוכה שלא הוצרכו למילף מהתלמידי חכמים שבדור, **רק בני נביאים הם והרגישו שצריך כל אחד ואחד לעשות זכר לנס נפלא** כזה.

"לשנה אחרת קבעום"

רעיון נפלא נאמר בשמו של **מרן האמרי אמת זיע"ע**: למה דוקא "**לשנה אחרת**" קבעום? אולם איתא בגמרא (שבת כג, א) כי בנרות חנוכה תיקנו ברכה גם ל"רואה" שאינו מדליק, ותמהו **התוס'** (סוכה מו, א ד"ה הרואה) מאי שנא חנוכה שתיקנו בו ברכה ל"רואה", משאר כל המצוות כולם שלא מצינו ברכה כזו.

ויש ליישב ב' הקושיות כאחת, דבשנה הראשונה שנעשה בה הנס, לא הוצרכו כלל לתקן "הדלקת נרות" לכל ישראל, כי מרוב התשוקה היו כל ישראל רצים אז לראות את המנורה הדולקת בבית המקדש בדרך נס, ובירכו אז בשעת ראיית הנס ברכה שלימה. ולפיכך רק "**לשנה אחרת קבעום ועשאום ימים טובים**" בהדלקת נרות בבתי כל ישראל. ומכל מקום כיון שבשנה הראשונה בירכו על הראיה לבדה, לא רצו חכמים לשנות ממה שנעשה בשעת הנס, כי ברכה לא זזה ממקומה, והשאירו לדורות עולם תקנה קבועה שיוכל גם הרואה שאינו מדליק לברך. **והדברים נפלאים!**

"חביבים דברי סופרים"

ולא היה בו אלא להדליק יום אחד. בספר "**הליכות שלמה**" (ח"ב עמ' שו) הובא בשם הג"ר **שלמה זלמן אויערבאך ז"ל**: "הא דלא ניתן חנוכה ליכתב כדאיתא

נפשם של פרחי החסידים, שהיו קושרים עצמם, תלויים באבנטים אל שמי קורה, משך שעות ארוכות, מתוך מאמץ כביר, והכל כדי לשמוע כשהרבי מברך את ברכתו "להדליק נר חנוכה" בנוסח גור, בזריזות ובקיצור, בלי שום תוספת מלה... (גליון יין ישן מקץ תש"פ)

סיפר החסיד **רבי שלמה טלינגטור** ז"ל: חסיד אחד נסע ברכבת בערב חנוכה בדרכו לחצר הקודש באיאן, להיות במחיצת קדשו של הרה"ק בעל **ה'פחד יצחק' מביאן** ז"ע, והנה באמצע הדרך נטפלו אליו קבוצה של ריקים ופוחזים מנוסעי הרכבת, אשר ראו אותו יושב בצד, בשקט וב'תמימות'. ניגשו אליו כת הלצים ופנו אליו בכוונה תחילה להתלוצץ ממנו, ואחד מהם שאל אותו בלעג ובקלס: "פעטער! אוואו פארט איהר?"... [להיכן אתה נוסע?] - כאשר בדבריו אלו התכוון הלה להיכנס עמו בדברים... אך החסיד לא נרתע ולא נתפעל ממנו, אלא קם על רגליו, ובהתרגשות דקדושה ענה ואמר: "אני נוסע ליהודי, שידליק היום בערב א' קליין ליכטעלע" - נר קטן - וועט ווערין ליכטיג אין אלע עולמות!" היינו שכשידליק הצדיק את הנר של חנוכה, אשר אמנם נר קטן הוא בגודלו, אך בכוחו להאיר בכל העולמות כולם! כיון שיצאו מילים אלו מפי אותו חסיד, בקול, וברגש קודש, ודבריו נאמרו בתמימות הלב וברוב התפעלות, ממילא עשו הדברים רושם על כל ה'חברה', עד אשר התפעלו גם הם מתשובתו, ועזבוהו לנפשו (גליון יין ישן מקץ וחנוכה תש"פ)

ימי החנוכה בצל הצדיקים

יש סיפור ידוע שבעת שהיה **הגה"ק משינאווא** ז"ע ילד בן ז' שנים, עברה עליו מרכבת סוסים, ונשאר שוכב על הקרקע שקוע בעילפון עד תפלת מנחה, כי לא הבחינו בו עד אז, והיה שרוי בסכנה, ושלח אביו **רביה"ק מצאנז** ז"ע להזכירו אצל **רבו הקדוש מראפשיץ** ז"ע, והרה"ק מראפשיץ ז"ע שלח אז לרביה"ק מצאנז שמן זית מחנוכה, לסוך בזה על גופו של הילד, ורביה"ק משינאווא כאשר היה חלוש לעת זקנותו, היתה דרכו לשוחח מזה ולומר, שהוא זוכר עוד איך שהרגיש

כד הקמח ערך נר חנוכה (ד"ה ועוד יש לפרש).

ועוד מצאתי רב קדמון והוא מקור חמישי, **בשל"ה הק'** (וישב מקץ ויגש בהגה' תורה אור) שמבואר מדבריו כי חנוכה הוא ענין אור הגנוז, ומבאר שם שכמו שאור הראשון נגנז ואין משתמשין בו (חגיגה יב.), כן נרות חנוכה אסור להשתמש בהם (שו"ע תרעג, א), וזהו מה דכתיב (בראשית א, ג) ויאמר אלקים יהי אור, יהי עולה כ"ה רמז לחנוכה וכו' עיי"ש].

עובדות צדיקים

נר מצוה ותורה אור - להסמך לימוד התורה להדלקת נ"ח לאחר הדלקת נר חנוכה ה'י' אומר **הח' הרי"מ זצ"ל** להסובבים אותו שילכו ללמוד, כי 'נר מצוה ותורה אור' ובודאי המצוה מאיר את אור התורה ובפרט שהוא מצוה המאירה, ואיתא שפועל לתורה, וה'י' אומר בשם **המגיד הקדוש מקאזניץ זצ"ל** שה'י' שואל לאחד אם הוא מנסה את עצמו לילך ללמוד אחר התפילה, שהתפלל אתה חונן, לימוד הלכתא כזו, שלא ה'י' יודע ומכיר אותו מקודם. **והמגיד הק' ה'י'** אומר על זה לאחר שבעיניהם רחוק שיפעלו, האיך יכולין לפעול באמת. (שיח שרפי קודש לחנוכה)

נסיעה אל צדיקים

אצל החסידים נהגו מאז ומעולם ליסע "נסיעה" לרבותיהם בימי החנוכה, לחזות בעבודתם הקדושה בעת הדלקת הנרות, ולהתרום ולהתדבק באור ימי החנוכה. וכך מובא בצוואת **מפילץ זי"ע** בעל **ה"שפתי צדיק"** (צוואה א'), שכתב בין הדברים: "נסיעה לרבי... זמן מובחר הוא על **חג הסוכות**, שאז אדם נקי מיום הכיפורים, וזמן שמחה, יוכל להאזין דברי קודש שירשמו בלבו לקבל מוסר ולהוסיף גדרי קדושה. ואם יהיה עיכוב שלא תוכלו להיות בחג חסוכות, **תהיו כל ימי חנוכה**". עכלה"ק.

כ"ק **האדמו"ר מצאנז** זצ"ל סיפר, שבהיותו פעם ב'שבת חנוכה' בגור אצל **האמרי אמת**, התפעל מאד ממסירות

שמצותה משתקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק, כי לאחר שקיעת החמה מתחיל צאת הכוכבים. "אם תוכל לספור אותם", היינו שיהיה מוסיף והולך כדברי בית הלל. ויאמר "לו כה" רמז אם יהיה זהיר בל"ו נרות של כ"ה כסלו חנוכה. "יהיה זרעך", יזכה לבנים תלמידי חכמים, כפירוש רש"י על הגמ' בשבת (כ"ג ע"ב) הרגיל בנר הוי"ן ליה בני תלמידי חכמים, היינו גם כן לנר חנוכה. (אוצרותיהם של צדיקים)

כהניך הקדושים

וכה כתב הרה"ק **ממונקאטש** זי"ע [בהקדמה לס' דרכי אמונה]: רבן של כל בני הגולה בעל **בני יששכר** זי"ע, שבעניני חנוכה הפליא עצה הגדיל תושיה, שאין כמוהו התייר הגדול המאיר עינינו בימי אורה אלו:

ועוד העיד **אדמו"ר מקווייאשד** זצוק"ל [בהסכמה לספר נחלת יעקב]: לא אוכל לסרב לבקשת הרה"ג המחבר לחזקו ביגיעו חידושים נפלאים במצוות הדלקת נר חנוכה, אשר קדוש זקני הגאון הקדוש **מהרצ"א זצ"ל** בספרו הבהיר **בני יששכר** האיר עיני חכמי ישראל בחידושו תורת אמת, כאשר אמר לי רבינו הקוה"ט ה"ר **אהרן מבעלזא** זצלה"ה בזה"ל 'אבי ז"ל אמר לי בשם זקני אשר הרבי **ר' צבי אלימלך** היה לו הארה בחנוכה יותר מכל הרביים, עכלה"ק:

והרה"ק **מהרח"י מקאמאנא** סיפר [שלשלת הקודש], ששמע מהרה"ק **מהרי"ד מבעלזא** זי"ע, שאמר על מה שכתוב בבני יששכר במאמרי חנוכה "הנה העדתי לך שלשה עדים נאמנים אשר הארת אור חנוכה הוא מבחינת אור הגנוז, הלא המה הרב עיר וקדיש בעל **הרוקח** ז"ל אשר דבריו מקובלים **מאליהו ז"ל**, וכן מדברי הרב הגאון **מהר"ל מפראג** ידוע דבריו נאמרו ברוח הקודש והיה משתמש בספר יצירה, והרב הקדוש אשר היה סמוך לדורותינו מפורסם ברוח קדשו הרב **מהר"פ זצוק"ל מקארעץ** עכ"ל. אמר על זה הרה"ק הנ"ל "ואני אומר כי בספר **בני יששכר** גם כן מתגלה אור הגנוז":

[והוסיף הגה"ק **רבי נפתלי יעקב כהן** זצ"ל מביא בספרו (סבר נפתלי), והוספתי עוד סמך רביעי הוא **רבינו בחיי** ז"ל בספרו

אז בחוש, בעת שסכו אותו בשמן, איך שעצמותיו מתיישרים, וכל מבנה גופו חוזר לדפוסו הראשון. כשרביה"ק משינאווא סיפר זאת, היתה דרכו להפטיר בעדנה: וואו נעמט מען היינט אזא ביסל שמן זית... [- היכן מוצאים היום מעט שמן זית כזה]. ... [גליון יין ישן מקץ תש"פ]

כשהיה בנו של הצדיק **רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב** סמוך על שולחן חותנו, הצדיק **רבי אברהם מסטרטין**, ראה שחותנו מאריך הרבה בשירות ותשבחות אחר הדלקת נר חנוכה, בכל לילה ולילה. תמה מאד על אביו הצדיק שכל ההדלקה עם הברכות והמזמורים נגמרים אצלו במשך רבע שעה, ושאל אותו על כך. השיב לו אביו בחרדת קודש: באמת מעשה ניסים הוא שבשעה שאני מברך על הנרות איני נשרף יחד עמהם, ואתה רוצה שאתעכב אצלם כמה שעות? (סיפורי חסידים)

שמעתי **מהגרי"ש אונגר** (אב"ד חוג חתם סופר בני ברק) זצ"ל, ששמע מדוי"ז הרה"ק **מוהרש"א מראצפערט** זי"ע, בחנוכה תש"ד, טרם הוצא למות קדושים באושוויץ הי"ד: כידוע ומפורסם גודל מעשי צדקותיו של אביו אב"ז **הדברי חיים** זי"ע וכל חפציו החשובים אף חפצי מצוה היו תמיד ממושכנים עבור הלוואותיו לצדקה וחסד, ולעת הצורך השתדלו כבר לפדותם, ביניהם היה המנורה של כסף לכבוד חנוכה שפדאוה פעם ושתיים לצורך חנוכה.

פתאום בליל א' דחנוכה כשרצו להוציאה לצורך ההדלקה של מצוה נעלמה מעין כל, ואחרי חיפוש נודע הדבר שממש באותו היום משכנה שוב שנית ושלישית, ודו"ז הרה"ק מגארליץ זי"ע הרשה לדבר בפני אביו ז"ל על הנהגה זו, והדברי חיים ז"ל נעשה כמתקצף עליו הכי אתה תלמדני איך לקיים הדלקת נר חנוכה, הרי משמיני עצרת אני מכין את עצמי למצוה זו של הדלקת נר חנוכה, אני אומר שגם המנורה הפשוטה של שלום אליעזר'ל שלי טובה וכשירה להדלקת נר חנוכה.

וסיים הרה"ק **ר' שלום אליעזר** זצ"ל, שמאז הוא מקפיד בכל שנה להדליק לכל הפחות לילה א' במנורה פשוטה זו, שהרי אביו הקדוש הבליט שמנורה זו טובה וכשירה. (שיחתן של עבדי אבות)

ברכת הרה"ק מבארדיטשוב זיע"א

הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע היה פעם בפורים אצל הרה"ק **רבי ישראל מקאזניץ** זי"ע. שלח לו המגיד הקדוש משלוח מנות על ידי חתנו הרב הק' **הרב דגרעניץ** זצ"ל, ואמר המגיד לחתנו, הדרך היא שנותנין שכר שליחות, ואולי יבטיח לך הרב מבארדיטשוב בן זכר (כי לא היה לו בנים עדיין). וכאשר הביא את ה'משלוח מנות' להרב מבארדיטשוב, לקחו ממנו ורץ בהתלהבות נפלא אנה ואנה כדרכו בקודש, והרב מגרעניץ המתין שם, וכאשר ראה הרב הקדוש מבארדיטשוב כי הוא עומד עדיין, אמר לו בטח תחפוף 'שכר שליחות', אני מבטיח לך בעת שאטול ברכת הפרידה מחותנך המגיד אזי אתן שכרך. וכאשר בא ליטול רשות מהמגיד לנסוע, **והרב מגרעניץ** היה גם כן שם, אמר הרב מבארדיטשוב למגיד הקדוש זי"ע, תנו לי חפץ אחד מכלי הכסף שלכם. אמר לו המגיד, טלו את אשר תחפצו. ובחר במנורת כסף של חנוכה, שהמגיד קבץ על זה זמן רב, ולקח הרב מבארדיטשוב המנורה, ונתן להרב הקדוש מגרעניץ, ואמר לו, יהיה לך בן זכר, וכשיגיע הבן לייג שנה, יהא המנורה שלו, ועד אותו זמן ידליק בו המגיד, וכן היה כי נולד לו הרה"ק **רבי חיים מאיר יחיאל ממאגלניצא** זי"ע, והיתה המנורה שלו, ויש בזה נוסחאות. (ספרן של צדיקים)

הבורא עולם שציווה להדליק גם ציווה שלא נכעס

בחסידות **סלאנים** ידוע שחג החנוכה הוא אחד מהימים הטובים הכי בוערים. היה מעשה אצל **הבית אברהם** בערב שבת חנוכה, הכל היה מוכן **שהבית אברהם** ידליק הנרות. והנה בחוץ לארץ מדליקים מאד מאוחר, כי פלג המנחה של ר"ת מאוחר מאד, וצריך להמתין עד ממש סמוך לשקיעה, יש שנים שזה חל אפי' לאחר השקיעה, ממילא מדליקים מוקדם, אבל הרבה פעמים הפלג המנחה

נוגע ממש עם השקיעה הראשונה. **הבית אברהם** המתין שיהיה פלג המנחה, ונכנס כמה דקות לפני השקיעה. ובנו הקטן **ר' שלמה דוד יהושע** הי"ד (שנסתלק על קידוש השם) היה אז ילד קטן, ורץ ליד המנורה והיפך הכל, כשראה זאת **הבית אברהם** הסתכל על השעון והבין שכבר אי אפשר להספיק להכין שמן ופתילות מחדש ולזכות להדליק נרות חנוכה לפני שבת. חיך ואמר: 'הבורא עולם ביקש שלא נכעס'. ואכן אותו ערב שבת לא הדליק נר חנוכה. לא כעס ולא עצב ולא העציב ולא הכעיס. אותו בורא עולם שציווה להדליק, ציווה עכשיו שלא להדליק.

ראיית נר חנוכה

מעשה מופלא על כח ראיית נר חנוכה, הובא על ידי **רבי ישראל מגראדזיסק** זי"ע בספרו **"בינת ישראל"** (מאמרי חנוכה ד"ה שמעתי), וזה לשונו: "שמעתי **מדודי זקני הקדוש** (=רבי דוד משה) **מטשארטקוב** זי"ע שסיפר בשם **אב"ז הקדוש מאפטא** זי"ע שפעם בא לפניו איש אחד שהיה חולה במחלת מרה שחורה רחמנא ליצלן, וציווה לו שישתכל בנרות חנוכה בשעה שדולקים, ועשה כן, וכשקם משנתו היה לאיש אחר בריא ושמן.

"והענין בזה, משום שטבע האור הגשמי הפשוט הוא להעליז דעתו של האדם, וכשהאור ההוא הוא גם כן אור רוחני, אור של מצוה, בודאי הוא פועל לשמח את לב האדם בכל הענינים. ובפרט נר חנוכה, שהמצות הזאת נתחדשה לנו בגלות (=כלומר: בשביל ימות הגלות), כוחה גדול ביותר. "וזהו מה שאנו מהללים בזה שנמסרו **טמאים ביד טהורים**, אף על פי שלכאורה אין זה נס, רק שאנו מהללים על זה שעל ידי שנמסרו טמאים ביד טהורים היתה הארה גדולה לכלל ישראל - בראותם **שהטוב מנצח את הרע והטומאה**, מה שבחשכת הגלות לא ראו זאת מקודם, ועל זה נאה להלל ולהודות. ולכן מי שהוא בעצבות ומרה שחורה מפגעי הזמן הסובבים אותו, יכול להתחזק על ידי הסתכלות והתבוננות בנרות חנוכה, ולהביא שמחה בלבו לבטוח בחסדי ה' כי לא תמנו ולא כלו רחמיו. עכלה"ק.

'על ידי כהניך הקדושים'

סיפרו חסידים, כי בשנת תרס"ג נסע מרן **השפת אמת זי"ע** לבקר את **רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצה זי"ע** שחלה אז במחלה קשה, והיו הימים ימי החנוכה. פתח **השפת אמת זי"ע** ואמר: איתא **בספרים** כי שמונת ימי חנוכה יש בהם סגולה לרפואה... נענה **מאוסטרובצה**

מיד מתרפא, והנה **צדיק הדור** בודאי יש בו מבחינת **אברהם אבינו** להמשיך חסד ורפואה לחולי ישראל, ואם כן בהבטה עליכם אוכל להתרפא מיד...

יומא דהילולא

שאינ אדם יכול לשנות עצמו ממצייאות אחת למציאות יותר טובה רק כשהוא מתבטל בבחי' עפרא בעלמא, כי כל עליה ממדרגה למדרגה צריכה באמצע להיות בחי' אין, ואז הוא כמו קודם הבריאה ועי"ז נברא כבריה חדשה. ולפעמים הקב"ה רוצה לתת לאדם לב חדש, אלא שעדיין המציאות הקודמת שלו הוא 'דל גאה', לכן אי אפשר לעשותו בריה חדשה, כדי שלא יהיה ביצת טריפה שלא נתעפשה, ולכן מוכרח קודם לבטל את המציאות הקודמת כדי לבא למציאות חדשה.

באייר תרצ"ו, שבועות מספר לפני הסתלקות **הס"ק מוויז'ניץ זי"ע**, באחד הטיולים, סיפר מרן **הס"ק זי"ע** עובדא, שהרה"ק ר' **משולם פייביש מזבראז'** זצ"ל, אשר היה ידוע כאיש האמת, נאלץ פעם לברוח מרוסיה, מפני שהלשינו עליו שלטונות. סכנה גדולה צפויה לו, משום כך נכנסו אליו מקורביו, והכחו לו עפ"י ההלכה, כי מחויב להסכים שיכינו לו דרכון מזויף - על שם מישוהו אחר, כדי שיוכל לעזוב את רוסיה, ואכן בגין פיקוח נפש הסכים הצדיק. כשהגיע לגבול ושאלו את שמו ענה שם בדוי - לא שמו האמיתי ולא

זי"ע לעומתו ואמר: מעתה צריך אני להמתין לרפואה שלימה עד ליום השמיני של חנוכה, כי כנראה רק שמונת הימים יחדיו מסוגלים הם לרפואה, ולא כל יום בפני עצמו... אולם יש בידי עצה אחרת, הלא חז"ל אומרים (ב"ב טז, ב) כי אבן טובה היתה תלויה בצווארו של אברהם אבינו שכל חולה הרואה אותה

רבי שמעול'ע זעליכובער מיישיבת חכמי לובלין היה דבוק מאד בספר זה, היה מעיד שזה הספר הוא כרכא דכולא ביה, כל מי שרוצה לראות איפה הוא עומד באמת בעולם ילמד זה הספר בינו לבין קונו. זהו חיבור קדוש ונורא.

לפני עליית כל מדרגה צריכים לבטל עצמו כאן

הרה"ק **רבי פייביש'ל זבאריז'ער** (בעל היושר דברי אמת) היה אחד מתלמידי המגיד וכתב בשם רבו המגיד ע"פ הגמ' על ביצת טריפה שאסורה באכילה, וכשנולד אפרוח מביצת טריפה כשר לאכלו. והקשו בגמ' 'מאי טעמא' הרי הוא יוצא מדבר אסור. ומסיק: 'כל כמה דלא מסרח, לא גביל, ובעידנא דגביל עפרא בעלמא הוא'. היינו כל זמן שאין הביצה מסריח לא מתחיל להיות צורת אפרוח, כשיש כבר יצירת אפרוח, הרי אין לזה שם ביצה, כי עפרא בעלמא הוא. וכך נפסק להלכה. ולא רק באפרוח הוא כך, אלא גם כל זרע שנוטעים אינו מתחיל לצמוח רק לאחר שהוא נעשה אין לגמרי. ופי' המגיד הקדוש כשאדם רוצה להתחדש, להיות בריה חדשה, לצאת מתאוות גשמיות לתאוות השי"ת, ידע

[לגבי יום הילולת בעל היושר דברי אמת היו כאלה שכתבו שהוא ב' כסלו וכתבו על זה שטעות הוא והכוונה ליום כ' כסלו. ובשנים קודמות הבאנו מצדיק זה ביום ב' כסלו, ובשנה זו הבאנו מצדיק זה על יום כ' כסלו. זיע"א]

כ' כסלו (ה'תקנ"ה)

יומא דהילולא קדישא של בעל היושר דברי אמת הרה"ק רבי משולם פייביש זיע"א בן הרה"ק רבי אהרן משה זיע"א

תלמיד המגיד הגדול ממעזריטש, ועיקר רבותיו היו הרה"ק רבי מנחם מנדל מפרמישלאן זיע"א ורבי מיכל מזלאטשוב זיע"א.

שני תלמידיו הגדולים היו הערבי נחל והאהבת שלום מקאסוב, הבאר מים חיים היה חברו הטוב.

הוא היה קדוש עליון ועובד ה' נורא במדת האמת, הבית ישראל היה אומר שהתמצית [סענס] של כל החסידות הוא הספר יושר דברי אמת.

המזויף שהיה רשום בתעודה - ונתנו לו לעבור. מאוחר יותר, כששאלוהו מקורביו מדוע נהג כן, השיב: "אני יודע כי הרוסים ימינם ימין שקר וצריך לומר להם שקר מוחלט מתחילתו עד סופו, אילו אמרתי את השם שהיה רשום בדרכון הייתי אומר בזה אמת שהרי כך רשום, אולם הם אינם סובלים את האמת". (קדוש ישראל - וויז'ניץ - ח"א, ע' נ"ו).

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

כ"ב כסלו (ה'שמ"ו)

**יומא דהילולא קדישא
של בעל "מעשי השם"**

**הגה"ק רבי אליעזר אשכנזי זיע"א
בן הגה"ק רבי אליה הרופא זיע"א**

היה חי בזמן האריז"ל ועבר כמה גלויות בימי חייו, כי נולד באיטליה וגלה למצרים ומשם גלה לפולין ונסתלק בקראקא בבית החיים של הרמ"א.

החת"ס היה מספר ממנו מעשה נפלא: (מובא בספר חבר בן חיים תלמיד חת"ס) רבי אליעזר היה הרופא של מלך מצרים, והעלהו המלך מדרגא לדרגא עד שנעשה משנה למלך, ונתן לו טבעתו כאות הוקרה, [כמו יוסף הצדיק] פעם אחת ביום הולדת המלך הגיע לפרוש בשלום המלך לכבודו, ובאותה עת היה מלוּבש בבגדי פאר והדר. ויכבדו המלך כבוד גדול. בעברו מעל הגשר העובר על נהר נילוס היה עמו שר אחד משרי המלך, שהיה מקנא מאד בגדולת רבי אליעזר, ובאמצע שהיו מעל הגשר, ביקש אותו שר מרבי אליעזר לראות את הטבעת שקיבל מהמלך, תוך כדי עיון בטבעת עשה השר תנועה פזיזה כדי להפיל את הטבעת בנהר, וברגע אחרון תפס רבי אליעזר את הטבעת. והי בראותו שהקנאה גוברת עליו מכמה שרים, הרגיש בנפשו שצריך לעזוב את מצרים, ותגבר הקנאה מאד עד שבליל פסח הרגיש שהמצב פיקוח נפש, ויברח באמצע ליל הסדר עם ספינה

קטנה בקפיצת הדרך לקפריסין, וחצי הלל הראשון עוד הספיק לומר במצרים, והחצי השני כבר אמר בקפריסין, ואמר 'ממצרים ועד הנה', שהתחיל הלל במצרים וההמשך היה במקום השני שברח לשם. והיה בקפריסין תקופה קצרה ועבר לקושטא שבטורקיה, והיה שם בשפלות נוראה, כי כל רכושו השאיר במצרים, אפי' בני ביתו השאיר שם, ולא היה לו מה לאכול, רק היה הולך בכל לילה לבית הכנסת אורחים של אלמנה אחת בעלת חסד, והיה שם שפלות גדולה כי נתנו שם לכל העניים חתיכת לחם יבש עם מרק. לילה אחת נפל מהתקרה עכביש לתוך צלחת המרק שנתנו לפני רבי אליעזר, באותה שעה האיר פניו וצהל ואמר 'הנה עתה אני בטוח שקרובה ישועתי לבא'. אם כבר באתי לשפלות כזאת, בוודאי שאזכה מכאן לעלות בבחי' 'מאשפות ידים אביון'. והי ממחרת וילך רבי אליעזר לשמוע את החדשות שהיו מכריזים בכל יום בכיכר העיר, ושמע שהכריזו שבאותו יום מת החבר של מלך טורקיה שהיה מאד אוהב לשחק איתו שח-מט, ועתה מחפש המלך איש מומחה שיוכל לשחק איתו מהיום והלאה, ור' אליעזר דידן, מלבד ידיעתו המקיפה כל חלקי התורה היה גם יודע ומבין בחכמות העולם, והציע עצמו לבא אל המלך, וכך הוה שלקחוהו לשחק עם המלך שח-מט בכל ערב. וימצא חן בעיני המלך ויעלהו מדרגא לדרגא עד שנתקרב מאד למלך טורקיה. וכשעלה לגדולה קיבל על עצמו שיתכן שה' הענישו שיצטרך לברוח ממצרים כי לא שמר על זמן לימוד התורה בתוך עסקי המלוכה, לכן הבטיח שהשעות שמשחק עם המלך יהיה תחת שעות השינה, ולא במקום השעות של לימוד התורה, ועקב כך היה מאד עייף, אך כמובן שבשעה שהיה משחק עם המלך היה מחזיק בעצמו שלא להרדם, כי אין זה כבוד להרדם לפני מלך ערבי כעסן כזה... ערב אחד לא היה יכול לעמוד בנפשו, ויפול וירדם באמצע משחק השח-מט לפני המלך, ולא רק שלא הקפיד המלך אלא מרוב אהבתו

•••••

כתב בספרו **מעשי ה'** (פרשת וזאת-הברכה): ולדעתי מה שאמר שמע ה' קול יהודה, התפלל על דוד נעים זמירות שישמע תפלותיו, ואומר ידיו רב לו, רומז על המקדש שיהיה לחלקו, כמו שנאמר (שמות טו, יז) מקדש ה' כוננו ידיך, ומלת ידיו שבה אל ה' האמור, ואל עמו תביאנו, התפלל שיביא משיחנו ושיהיה עזר מצריו.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

כ"ד כסלו (תרס"ה)

**יומא דהילולא קדישא של בעל
ה"שדי חמד" הגה"ק רבי חיים
חזקיהו מדיני זיע"א בן הגה"ק
רבי רפאל אליהו זיע"א**

פעם אחת פגשוהו את ה"שדי חמד" זצ"ל [הולך בדרך בחום היום. וישאלוהו: לאן פני רבינו מועדות? אמר: לקיים מצות ביקור חולים. שאלו: ומי הוא החולה? אמר: פלוני אלמוני. חרדו ואמרו, עבריין הוא, ואל ירבו כמותו בישראל. ענה להם: ראשית, אמרו חז"ל: אפילו חוטא שבישראל מלא מצות כרמון. שנית, לא את החולה בלבד אנו הולכים לבקר, אלא

כ"ה כסלו (ה'תרל"ב)

יומא דהילולא קדישא של בעל
 "ערוך לנר" הגה"ק רבי יעקב יוקב
 עטלינגער זיע"א בן הגה"ק
 רבי אהרן זיע"א

בימי נעוריו שתה מבאר תורתו של אביו, אותו החשיב לרבו המובהק, ואף מביא בספריו מדברי תורתו. לאחר מכן קיבל תורה מפי הגאון האדיר רבי אשר וואלרשטיין, בנו של ה"שאגת אריה" זצ"ל. רבו זה, רב גובריה היה באורייתא ולבו כלב הארי, וברוב ענותנותו לא רצה לשאת על שכמו את העול הרבנות, ואף כשרצו למנות בעיר מיץ המעטירה על מקום אביו הגדול, סירב בכך.

לאחר שעלה ונתעלה עוד, גלה למקום תורה "לתור ולבקש את דבר ה' מפה קדוש אדמ"ו הגאון הגדול מופת הדור שמו נודע לשם ולתהלה אב"ד ווירצבורג והמדינה כבוד מו"ה אברהם סג"ל נר"ו" - לשון רבינו יעקב עצמו - הוא הגה"ק רבי אברהם בינג זי"ע, מגדולי תלמידיו של הגאונים הקדושים רבי נתן אדלר ורבי פנחס בעל ה"הפלאה". גאון זה, אשר על מצבתו נחרת "אלוף התורה מלאך אלקים", העמיד את גדולי וגאוני אשכנז בדור דעה האחרון, כהגאון רבי נתן אדלר בעל ה"נתינה לגר" ועוד, ועל כולם את רבינו בעל ה"ערוך לנר", שהעריצו ביותר ומזכירו כמה פעמים בספריו.

•••••

הליכותיו בקודש היו דוגמא ומופת לתלמידיו הרבים מבקשי ה' שקידתו הנפלאה בתורה וסדר עבודתו העילאית, היו ערוכים ומשולבים כחטיבה אחת בכל היממה; מעלות השחר, וכל שעות היום עת אשר ישב והגה בתורה כשהוא מעוטר בתפילין דרש"י ור"ת, עד חצות הלילה כשערך תיקון חצות מידי לילה בקול נהי ודמעות שלישי. כל ימיו עסק בתעניות וסיגופים, אשר החל בהם כבר בשנות בחרותו, כפי

סיפר רבי יצחק אייזיק - סיקרן אותי מאד מה כתוב באותו פתק שהוא מעיין בו תמיד, חשבתי, מסתמא, הפסוק "שויתי" וכיו"ב, אולם מה רבה היתה הפתעתי כאשר נתגלה לי סוד הפתק הנ"ל (כמדומה שהיה זה לאחר פטירתו), והיה כתוב שם, לא אחר, מאשר: (אבות א' ט"ו) "הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות!".

הבנתי שהשדי חמד שהיה עסוק וטרוד מאד בלימודו ובעיונו (ובכתבת ספריו), חשש שמא ואולי לא יקבל את מישוהו מבין הבאים עליו, באמצע הלימוד בסבלנות ובמאור פנים, ועל כן כתב זאת לעצמו, להזכירו בכל עת, על החובה להתייחס לכל אדם, בסבר פנים יפות. (שם)

•••••

קופה מיוחדת לעניים צנועים צר לו רבינו ה"שדי חמד" זצ"ל, מפתו חסך וצבר פרוטה לפרוטה בשביל קופה זו. בנדיבות לב וסבר פנים מאירות נתן את הכסף לנצרכים. וידוע הסיפור על אשה עניה שבאה לפניו ביום הששי בעת למדו עם תלמידיו, ובקשה את נדבתו לצרכי שבת הזקוקים לה. שאלה רבינו כמה כסף דרוש לך? השיבה: שני בשליקים (=מטבע טורקי). הוציא רבינו מקופתו ונתן לה שתי מטבעות שערך ארבעה בשליקים. חששו התלמידים שמא טעה רבינו ואינו מכיר בצורה מטבע, והעירו לו: האשה בקשה רק שני בשליקים. ענה להם בצחות: הלא משנה מפורשת אומרת "ציאות השבת שנים שהן ארבע". (שם)

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

גם את השכינה השורה מראשותיו של חולה. לשמע תשובה זו הצטרפו גם השואלים אליו לביקור זה. כשראה אותם החולה התאושש וישב על המטה מפני הכבוד. לא עברו ימים מועטים והאיש התהלך ברחובות העיר. אמרו: מאז, שב האיש בתשובה ולא נמצא בו ערות דבר. (זכרונם לברכה)

•••••

היה הרה"ח ר' יצחק אייזיק אייזן ז"ל מספר: בהיותי אברך אחר שחלפו עלי כמה וכמה שנים מנישואי וטרם נתברכתי בבנים - קמתי ממקום מגורי בירושלים עיה"ק ועברתי להתגורר בחברון, עיר האבות. אמרתי לנפשי, 'משנה מקום משנה מזל'. תגן עלי זכותם הגדולה של האבות הקדושים ותהא בעדי למליצת יושר. בימים ההם התגורר בחברון הגאון הנודע רבי חיים חזקיהו מדיני זצ"ל, בעל ה"שדי חמד" - ואני הייתי יוצא ונכנס אצלו ויצקתי מים על ידיו, עיניו כבר כבדו מראות וקשתה עליו הכתיבה, על כן היה הוא זצ"ל מקריא את ה'תשובות' בהלכה שביקש להשיב לשואליו - וכן מערכות מתוך ספרו הגדול "שדי חמד" - ואני הייתי כותב מפיו...

ומספר הרב יעקב וילהלם הי"ו מירושלים סיפור על הגאון והצדיק בעל ה"שדי חמד" זצ"ל, שסיפר הרה"ח רבי יצחק אייזיק אייזן זצ"ל, שהיה מבאי ביתו, שמעתי את הסיפור הזה מיבלחט"א זקני הגרש"א הילפרין שליט"א, שהוא שמעו פעמים רבות מפי רי"א זצ"ל, שהיה מתפלל בקביעות בלילי שבתות בבית המדרש חב"ד בשכונת בית ישראל, ובין קבלת שבת למעריב היה נוהג לספר מעשיות מצדיקים, נושא בקרבו מסר מאלף על מידות טובות. ועד כמה צריכה להיות הזהירות בהנהגה של "בין אדם לחבירו".

השדי חמד היה דרכו בעת לימודו, בכל פעם שנכנס מישוהו לחדרו, היה מרכין ראשו ומביט לעבר איזה כתב שהיה מונח במגירת שולחנו, ואחר היה פונה אל האיש ומדבר עמו, בהבחיני בזאת

שהעיד עליו הג"ר דוד ויסקאפף אב"ד וואלרשטיין, חברו מקדם בישיבת ווירצבורג, בקינתו עליו אחר הסתלקותו.

•••••

ידיו רב היה לו גם בתורת קבלה, בה עסק במסתרים, בקיאותו בזוהר הק' היתה מן המפורסמות, וכפי שגם מוכח מחיבריו הגדולים וכדאי לציין שורה אחת מדבריו, אשר רק אחר קדוש מדבר יכול לכתוב דוגמתה, בבאו לבאר ענין שבקדושת יום הושענה רבה, וז"ל-אודות הטעמים שכתבו שם הטור והמחבר ובאמת טעמים חלשים הם, וכל זה מפני שלהטור לא היה ידוע ספר הזוהר, אבל לנו כבר האירי אור הזוהר הקדוש, וידענו גם ידענו מה טעם מנהג הקדמונים לנהוג ביום זה כמו בר"ה ויוהכ"פ שהוא עת חתום הדין" וכו' ("ביכורי יעקב" סי' תרסד ס"א סק"ט).

•••••

רבינו היה מסתיר את עיסוקו בחכמת הקבלה שנועדה באשכנז ליחיד סגולה בהיותה תורת הח"ן [-חכמת הנסתר]. ואף על פי כן, נתפרסם כמקובל. בקיאותו בספרי הזוהר יש בהם כדי לשקף מעט מדרכו.

בספרו ערוך לנו לראש השנה (כ, ב) כתב: "והפני יהושע העיד שמצא סעד לדבריו בס' הזהר בכמה מקומות, ואנכי בעניי לא מצאתי סעד לדבריו רק במקום אחד בזהר פ' ויקרא".

•••••

גולת הכותרת במפעלותיו הכבירים היתה מלחמתו עד חרמה נגד הסכלת ההשכלה, אשר בגלי הריפורמא איימו לאבד ולהטביע כל זכר מיהדות אשכנז. יהדות מעטירה זו, שהיתה שנים רבות מרכז וערש היהדות, והורותם ולידתם של גדולי הדורות כה"פני יהושע", ה"הפלאה" וה"חתם סופר" זי"ע, היתה בארץ אשכנז, נוסף על דורות רבותינו הראשונים כמלאכים, החלה שמשה לשקוע עם הופעתה של ההשכלה הארורה, שהחריבה כל חלקה טובה. רבינו בעל "הערוך לנו", חזה בעיני קדשו את

ראשית שקיעתה, ונחלץ לעמוד בראש המערכה נגד עוכרי ישראל. באסיפה הידועה בברונשווייג, בשנת תר"ה, חתום הוא ראשון על ה"קול קורא" בין ע"ג רבני אשכנז שיצאו בקול הקריאה. שמעו כראש הלוחמים יצאה לכל קהילות ישראל אשר נגע הריפורמא פשתה בהם ועשתה בהם שמות, ובצר להם פנו אליו לסייע בידם להשיב מלחמה שערה.

אף עמד לעזרת גדולי הונגריה בעת שנקלה לעמוד על נפש קהילותיהם, ואף למען יושבי ארה"ק פעל כל ימיו ועל כך נעטר בכתר "נשיא ארץ ישראל".

•••••

רופאה של עירית אלטונא, היה אנטישמי שזמם להצר צעדי היהודים. מתוך רשעות חרש עלילה על בית העלמין היהודי שעמד במרכז העיר, ולטענתו היה מפגע ציבורי ע"י ריח הנודף ממי התהום שמחלחלים ונקיים בין המצבות. נקל לתאר את הזעזוע שפקד את הקהילה, הגאה בשדה הקבורה בו שוכנים כבוד גדולה, מצוקי ארץ מאד נעלים שלשמשם ולזכרם תאות נפש. כל המחאות והתחנונים לא הועילו מאומה. הגבאי ר' מאיר גולדשמיט הובהל לבית רבינו אשר הציע לבקש ממושל המחוז המחוז אוהב הבריות, שיבטל הגזירה, הלה נענה בכך שהסכים לשלוח חוקר מטעם הממלכה, שיבדוק אם יש ממש בדברי הרופא. היום המיועד לבואו נקבע כצום ועצרה לכלל הקהילה. הרב ועמו י' תלמידי חכמים ירדו לבית החיים עצמו, שם איתרו את מצבתו של רבי יחיאל פנחס שביקש בצוואתו שעל כל צרה שלא תבא, יתפללו על קברו. דמעות רבינו נזלו כמרגליות על האבן הדוממת, אך בהגיען ארצה יבשו יחד עם הקרקע הביצנית שהפכה לאדמה חריבה, טרם ביקורו של החוקר. בני הקהילה שמחו כפלים על ה"נס הגלוי" להצלת משכנם של גדולי קדם, שנתרחש בזכות רבם, שריד לגאונים אלו.

•••••

בשנת תרל"ב, כעבור אלפיים שנה בדיוק, מיום בו ניצחו מחזיקי התורה את היונים,

וגירשו באורה את חושך ההתבוללות, עלתה בטהרה נשמת רבינו. בערבו של יום זה הדליק כל יהודי נר חנוכה, כדי לפרסם את נס הישרדות היהדות הצרופה, מפני הקמים עליה. בנר זה הוא גם נס קיומו של רבינו בדור חשוך. והצלת התורה שבעל פה, מידי טורפיה.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

כ"ה כסלו (ה'תרצ"ב)

יומא דהילולא קדישא של הרה"ק
רבי חיים [הגר] מאנטוניא זיע"א
בן הרה"ק רבי ברוך זיע"א

בקיץ תר"ן, בהיות הרה"ק רבי חיים מאנטיניא זי"ע אברך צעיר לימים, נסע עם אביו רבינו בעל "אמרי ברוך" (מויז'ניץ) זי"ע לעיירה הסמוכה לשאץ. ה"אמרי ברוך", אשר ידע חולי, נהג לנסוע ל"מאלקו קוהר" - הבראה באמצעות שתיית חלב עיזים בעודו חם, מיד לאחר החליבה. בשהותם שם, נסעו בצוותא אל העיר שאץ הסמוכה, כדי לבקר את שאר-בשרם, הרה"צ ר' יעקב שמשון שפירא זצ"ל. בהזדמנות יקרה זו פנה רבי יעקב שמשון אל ה"אמרי ברוך" זי"ע, כשהוא מצביע על בנו הרך, מאיר'ל (לימים הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל ראש ישיבת חכמי לובלין, מחולל הדף היומי) בן השלוש ומחצה: "פיקח הוא בני וחכם; לומד הוא היטב, אף יותר מבני גילו, - ברם, איבו יכול להלך על רגליו! כל טיפולי הרופאים שעלו לי הון רב - עלו בתוהו!" סיפר האב בצער, "הם כבר לועגים למאמצי הרבים, ומבהירים כי חבל על הממון והטירחה שלי... רבי!" קרא רבי יעקב שמשון בתחינה, "אחלו נא למאיר'ל שלי שיוכל ללכת!"

"וכי לכן הנך זקוק לי?" תמה ה"אמרי ברוך" למשמע הבקשה, "את זאת גם חיימ'ל שלי יכול לעשות!"

שהגיעו אורחים רבים לחצר הקודש, היתה צפיפות גדולה באולם בית הכנסת. באחד מימי החנוכה בעת ההדלקה היה דוחק רב, ככל שניסו הגבאים המסורים להרחיק את הציבור מן הנרות שבמנורה ומן הרבי הקדוש היושב על ידם בעבודתו הקדושה, לא עלתה בידם! לפתע מרוב דוחק ודחפיות הפיל אחד הבחורים בשגגה את כל המנורה על פיה... הנרות כבו, הצלוחיות התנפצו, וכל השמן נשפך... הבחור נבהל עד עמקי נשמתו! רעדה אחזתו בראותו מה עולל פה... הציבור כולו נעצר בבת אחת מן השירה האדירה, דממה שררה בבית המדרש, ויהי המקום לחרדת אלוקים! אולם הרבי הצדיק התעשת על אתר, ותיכף פנה אל הבחור ואמר בסבר פנים יפות, שהנה עתה בזכותו יוכל לקיים את ההלכה שנפסקה בשולחן ערוך (או"ח סי' תרע"ג ס"ב): "כבתה אין זקוק לה!". הוא הוסיף בחיוך שמעולם לא יצא לו לקיים דין זה, ועתה עם התהפכות המנורה וכיבו הנרות, הרי יזכה לקיים אותה בהידור! ואכן לא אבה הרבי להדליק שוב את נרות החנוכה, כדי לקיים דינא דכבתה אינו זקוק לה, רק ציוה להקים את המנורה ולהמשיך בעבודת הזמירות!

•••••

מה אמור לעשות משגיח שדוק תלמיד מהישיבה

כד הוינא טליא זכיתי הרבה להסתופף בצילו של כ"ק הרבי מטאלנא זצוק"ל. נספר סיפור מרטיט ומרגש שסיפר הרבי מטאלנא שליט"א על זקינא הגדול זצוק"ל, שהיה מפורסם בלבו הרגיש והרחום לכל יהודי. פעם עבר הרבי זצוק"ל ברחובות בית וגן בשעה מאוחרת בלילה, וראה בחור ישיבה שמסתובב ברחוב הלון ושוב באפס מעשה. ניגש הרבי אל הבחור ושאל אותו למעשיו, האם הוא צריך עזרה כל שהיא. הבחור ניסה להתחמק, אך הרבי לא ויתר לו, עד שלבסוף סיפר הבחור שזרקו אותו מהישיבה, והוא לא יודע מה לעשות. אין לו לאן ללכת, ואין לו תחבורה בשעה כזו לנסוע הביתה, וגם מאוד מאוד כואב לו על הצער העצום שאבא שלו יצטער. הרבי הקשיב

אלעזר". החל, כדרכו, לדבר בד"ת - אבל להפתעתו, לא נשמעה כל תגובה מכיוונו של הגאון. הרה"ק מאטניניא ציפה לדבריו של הגה"ק ממונקאטש, אשר נהג תמיד לפלפל ולהתנצח עימו, אך עתה דמם הגאון... "מה ארע?" תמה הרה"ק מאטניניא, שמא עומדים אתם עוד לפני התפילה? העלה את הסברה. "אכן כן", השיב הגאון. תמיהתו של הרה"ק מאטניניא התעצמה: "מדוע הוזמנתי, איפוא, לבוא אליכם קודם התפילה?" השיבו ה"מנחת אלעזר": "רציתי לראות לפני 'א צורה פון א ערליכער יוד' בטרם אתחיל להתפלל" - - - "אזוי?" נענה הרה"ק מאטניניא, סידר זקנו וקרא: "הביטו!" ועל הנוכחים כולם נפל פחד נורא... (שם)

•••••

ביום א' דחנוכה הוא יום פטירת האדמו"ר מאטנוניא זצ"ל וכן יום פטירת האדמו"ר מטאלנא זצ"ל, הטאלנער רבי זי"ע היה מספר כל שנה שרבי חיים אנטוניער אחיו של אהבת ישראל, היה כל ימיו שואל איך הולך אדם מהעולם בלי ברכת שהחינו, הרי זה זמן נורא, שאדם עוזב את עוה"ז ועולה למעלה לגן עדן ואינו מברך שהחינו? אכן רבי חיים אנטוניער זכה לזה, שבליל ראשון של חנוכה הדליק נר חנוכה וברך שהחינו ותיכף ומיד נסתלק מן העולם.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

כ"ה כסלו (ה'תשנ"ט)

יומא דהילולא קדישא של הרה"ק רבי יוחנן [טוורסקי] זיע"א בן הרה"ק רבי דוד מרדכי מטולנא זיע"א

•••••

היה אדם צנוע ובר דעת גדול, וכל ימיו היה בוער בקדושת ימי החנוכה.

•••••

בית מדרשו של הרבי מטולנא זצוק"ל שבשכונת בית וגן, היה צר וקטן, ביומי דפגרא של מועדים וימים טובים בעת

שמע זאת הרה"ק מאטניניא, אחז בידו של הילד והחל סובב איתו סביב השולחן, כשהוא קורא באוזניו: "זאלסט קענען גיין (שתוכל ללכת), זאלסט קענען גיין, זאלסט קענען גיין!" כך שילש פקודתו, ומאז החל מאיר'ל הקטן ללכת בלא מניעה!

עשרות שנים חלפו מאז. באחד הימים, עת נפש רבינו הרה"ק רבי חיים מאטניניא זי"ע במרינבאד, פגש בהרה"צ ר' מאיר שפירא מלובלין. בעודם משוחחים, שאל רבי מאיר את רבינו: "האם זוכר הרבי את אותו מעמד, שבו לימד אותי ללכת?!" "ודאי", השיב רבינו, "לימדתיך ללכת, ואמרתי לך: זאלסט קענען גיין... זאלסט קענען גיין זאלסט קענען גיין" עתה הוסיף רבינו לאמור אל רבי מאיר שפירא זצ"ל, כשחיוך מרחף על שפתיו: "התכוונתי אז שתלך עד לויז'ניץ, עד לאטניניא... אך שכה תרחיק לכת? כה רחוק, כה רחוק" - - - הצביע בידו אל המרחקים. (זכרונם לברכה)

•••••

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר מאטניניא שליט"א ("בצילא דמהימנותא" תצוה תשס"ב) הוה עובדא בזקיני (הגה"ק רבי חיים) האדמו"ר מאטניניא זצוק"ל שהיה חולה ולקחוהו לוינא להתרפאות, ומחמת חוליו שהכביד שכב ע"ג אלונקא, ובתחנות הרכבת היכן שעצרו ביקש שיגביהו אותו עם האלונקא ליד החלון כדי ליטול שלום מהחסידים, והיה שם חסיד אחד שהיה לבו דואב ודואג מחמת המצב של רבו, ונענה אליו זקיני, מדוע פניך כה רעים, וכי אינך יודע שאני שונא את העצבות כמו חמץ בפסח... (שם)

•••••

פעמים רבות נסע הרה"ק מאטניניא זי"ע אל בן ה"דרכי תשובה" - הגה"ק בעל "מנחת אלעזר" ממונקאטש, ויחד היו מפלפלים בתורה הקדושה. פעם אחת, בהגיעו - ביקש לשאול על השעה שבה יוכל להיכנס אל הגאון. השיבוהו בשם ה"מנחת אלעזר", כי רצוי שיבוא בשעה עשר. בשעה היעודה הגיע הרה"ק מאטניניא, ונכנס אל ה"מנחת

שהעיד הגה"ק בעל ה"חידושי הרי"ם מגור זי"ע בשעה שהסתופף בצל הרה"ק רבי משה בקאזניץ, כי פעם כשיצא הילד מן הקודש פנימה, שאל אותו החידושי הרי"ם: במה עוסק הרבי כעת בחדרו? למרבה הפלא השיב הנער, שאביו מעוטר עתה בתפילין דרבינו-תם ולומד את הזוהר הק' בפרשת בלק במעשה דינוקא, וסמוך לידו עומד ניצב הינוקא! ויהי כשמוע החידושי הרי"ם את הדברים האלה מיהר לחדר רבו וניגש אל הפתח, אך לפתע נפתחה הדלת והרבי מנע את כניסתו, ואחר נזף בבנו הילד: אלעזר בני, מאחר שהנך מגלה סודות, לא אתן לך יותר להיכנס אל החדר!... ("שיחות חיים" מאגליניצא).

•••••

מסופר, כי בשעה שהגיע לרבו בפשעבורז, קיבלו רבי ישעיה בסבר פנים יפות ובחביבות יתירה כשהוא לבוש לכבודו בגדי שבת, ובגודל ענותנותו אמר לו: דע לך, כי מדרך העולם כשנוטעים עץ רך, תוחבים סמוך לו כלונס כדי לתמכו שלא ינוע לכאן ולכאן, עד שגזע העץ יתחזק ויעמוד מעצמו, אז נוטלים את הכלונס הימנו... בכך רמז לו שהוא, רבי ישעיה, ישמש לו כ"כלונס" בתחילת דרכו... ואכן, כשלוש שנים הסתופף בצל קדשו, עד להסתלקותו בד' אלול תקצ"א, ומני אז דבק בבן-דודו הרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל, המכונה ה"שרף" ממאגליניצא.

•••••

כאשר היה הרה"ק רבי אלעזר מקאזניץ יושב בבית המדרש ומעשן במקטרתו, היה מניח המקטרת מיזו תיכף כאשר נתאספו שם מנין אנשים, כי מאחר שכל בי עשרה שכינתא שריא (סנהדרין ל"ט). אין דרך ארץ להעלות עשן בפני השכינה. (שמעתי מפי הגה"ק מקאלאשיץ זצ"ל). (י"ג אורות, ח"ג עמ' קב)

•••••

סיפר הרה"ג ר' יחזקאל הורוויץ שליט"א, (רב דקהל "קנין תורה

מיד את דברי הרבי שנאמרו בחכמה, וענה שהבחור יכול לחזור כעת לשיבה, ומחר הוא ישב אתו יחד לחשוב מה לעשות. כמוכן שלמחרת הסתדר הענין, הבחור התנצל והביע חרטה ונכונות להשתנות, והמשגיח הסכים להשאיר אותו בשיבה, כשהרבי מטאלנא נמצא בקשר איתם לוודא שהכל מסודר... זיע"א (מתיקות הדף היומי שמות תשפ"ב) -

הובא לעיל שהיה האדמו"ר מאנטוניה זצ"ל היה שואל 'איך הולך אדם מהעולם בלי ברכת שהחיינו, הרי זה זמן נורא, שאדם עוזב את עוה"ז ועולה למעלה לגן עדן ואינו מברך שהחיינו? וכך היה עם הטאלנער רבי בעצמו, שהדליק נר חנוכה בליל ראשון של חנוכה, ובאותו לילה אחרון אמר כל הזמירות לפני ההדלקה, וברך ג' הברכות והדליק הנרות, ותיכף אמרו זמירות אך הוא כבר אמר קודם, רק ישב וחיך ולא הוציא מילה אחת מפיו עד למחרת בשעה עשר בבוקר ואז נסתלק מן העולם, הכל כדי שלא יהיה הפסק מברכת שהחיינו להסתלקותו. כך ישב עם חיוך ותשחק ליום אחרון. ולא הפסיק בדיבור מברכת שהחיינו. והוא היה תמיד חוזר על המעשה של ר' חיים אנטוניויער זצ"ל.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

כ"ו כסלו (ה'תרכ"ב)

יומא דהילולא קדישא של הרה"ק רבי אלעזר [הופשטיין] זיע"א
בן הרה"ק רבי משה אליקים בריעה זיע"א

אמו הצדיקת היתה בת הרה"ק רבי אלעזר מליזענסק זיע"א - אשר את שמו נשא עליו - בן הרה"ק הרבי רבי אלימלך זיע"א

◆

כבר בטל ילדותו, כשהיה רגיל אצל אביו הקדוש, זכה לחזות מראות קודש, וכפי

לכל דבריו בלי לומר לו טיפת מוסר, כנראה הבין שלא זה הזמן להוסיף מלח על הפצעים, ורק שאל אותו היכן גר המשגיח של השיבה, והבחור הראה לו על מקום מגוריו של המשגיח שהיה לא רחוק משם. "בוא נלך אליו הביתה ונראה אם אפשר לעשות משהו!", קבע הרבי. הבחור ניסה להסביר לרבי כי בשעה כזאת מאוחרת המשגיח בודאי כבר ישן ואי אפשר לדבר אתו, אך הרבי לא התייחס לדבריו, הוא לקח אותו והתחיל ללכת לביתו של המשגיח. הרבי הישיש עם 90 שנותיו, עלה במדרגות ביחד עם הבחור עד הקומה השלישית, שם גר המשגיח, והרבי דופק בדלת, כשהבחור מסתתר מאחוריו מרוב פחד ואי נעימות. כמוכן שבשעה מאוחרת כזאת אף אחד לא עונה, אבל הרבי אינו מרפה, הוא דופק שוב ושוב, עד שנשמעו צעדים נגררים. "מי שם?", שאל המשגיח בבהלה. "יוחנן טווערסקי, הטולנער רבי!", ענה הרבי. המשגיח לא היה חסיד כלל, אולם הוא ידע מי זה הטולנער רבי, והיה לו דרך ארץ לרבי הישיש המורם מעם. "במחילה מכבודו, ימתין נא רגע עד שאלבש משהו ואפתח", אמר. לאחר דקה הוא פתח את הדלת והכניס את הרבי לביתו. "מה הביא את הרבי לביתי באמצע הלילה? שאל. "סליחה", פתח הרבי, "לא התכוונתי להעיר את כבודו מהשינה, פשוט לא חשבתי לרגע שכבודו ישן כעת, הייתי בטוח שאמצא את כבודו יושב ומצטער על הטרגדיה שאירעה לו היום, שהיה חייב לסלק בחור מהשיבה באמצע הזמן. הייתי בטוח שכבודו יושב עם תהילים פתוח, ובוכה בדמעות שלישי, בתפלה להקב"ה שהבחור יהיה לו היכן לישון הלילה ושימצא לו ישיבה טובה שיכניסו אותו. הרי אם היה מדובר בבנו של כבודו בודאי לא היה כבודו יושן בשעה כזו, אלא יושב וחושב איזו ישיבה תרצה להכניס באמצע הזמן בחור שזרקו אותו, ומה אפשר לעשות שהוא אכן יתקבל שם ויצליח, ולכן לא היה לי כל ספק שכך עושה כבודו בשעה כזו"... המשגיח הבין

שטראסבורג"): סיפר לי אבי הגה"צ רבי אברהם דוד הורביץ זצ"ל (גאב"ד שטרסבורג) זצ"ל על זקינו ה"פתחא זוטא" זצ"ל (שהיה גורליצער חסיד), אשר בעת מלחמת העולם הראשונה היה ראש ביי"ד בקאסוב, ומפני אימת המלחמה נמלט והתגורר זמן מה בראצפערט, בתקופה שהרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע היה שם. קודם חג השבועות הגיע שמועה לאזניו כי הרה"ק רבי צבי הירש מרודניק הגיע לקליינווארדיין, כי גם הוא נמלט מעירו, והתלבט מאד היכן לשהות בחג, דהרי הרה"ק מבעלזא שוהה כאן בעיר, אך לבסוף נמלך ונסע לקליינווארדיין, אל הרה"ק מרודניק, ואף הלך להיפרד מהרה"ק מבעלזא, (וכמובן שבעיני הגבאים של הרה"ק מבעלזא לא מצא הדבר חן...) כשנפגש הרה"ק מרודניק עם ה"פתחא זוטא", ושמע ממנו שהוא בא במיוחד אליו, אורו וצהלו פניו, שכן היה בדד מכל קהילתו, (שהיה שעת מלחמה ולא היה במקומו), ואמר לו דאף שהוא אינו ראוי לכך, אבל לא יוכל להתאפק, ויספר לו מעשה, וכה סיפר: הרה"ק רבי אלעזר מקוזניץ זי"ע נסע פעם בדרכו, ולא עלה בידו להגיע למחוז חפצו עד שבת, והיה מוכרח לשוב באיזה עיירה, והחסידים ששמעו מזאת מיהרו והביאו אליו את כל צרכי שבת ובגדי שבת בהרחבה. רבי אלעזר נהנה מכך

מאד ונגרם לו הרחבת הדעת, ואמר להם שיספר להם מעשה, וכה סיפר: להרה"ק החוזה מלובלין זי"ע היה קאפטין מיוחד שהיה לובש רק ביום שנערך ברית במעון קדשו. באחד הימים הבחינו תלמידיו שרבים הולך עם אותו קאפטין, והיה זה לפלא בעיניהם, שכן באותו היום לא היה ברית, אך כמובן שלא העזו לשאול את רבם על כך, ורק בהגיע מוצאי יום הכיפורים, כשהיה בדיחא דעתיה, שאלו אותו על כך, אמר להם הרה"ק שיספר להם מעשה, וכה סיפר: מעשה בעשיר אחד שהתגורר באחד העיירות בסביבות לובלין, והיה מגיע כל שבוע ביום ששי ליריד שהתקיים בלובלין, ולקראת שבת היה שב לביתו. באחד השבועות נתאחרה השעה, ולא היה סיפק בידו לשוב לביתו. והיה צר לו שיצטרך לשהות בשבת בבית מלון ולשלם עבור כך ששה רייניש, והחליט דהרי בלובלין מתגורר איזה רבי גדול ומגיעים לשם הרבה חסידים, ונותנים שם אכילה ושתיה ושינה בחינם, ואפילו אם יצטרך להיכנס לרבי עם קוויטעל וליתן פדיון של שני רייניש, הרי עדיין ירוויח ארבעה רייניש. הוא לא חשב הרבה והגיע אכן לבית מדרשי וקיבל אש"ל בחינם, ובמוצש"ק נכנס אלי ונתן קוויטעל עם שני רייניש, ואח"כ נסע לביתו. לאחר כמה שנים נסתלק אותו יהודי לבית עולמו, וכשעמד לפני ביי"ד

של מעלה לא היו טענות מיוחדות כנגדו, כי היה סוחר ישר ונשא ונתן באמונה, ועל כן פסקו לו גן עדן. ברם, בהגיעו לגן עדן לא נתנו לו להיכנס בטענה שהוא אינו מהול כהוגן, והוא החל לצעוק ולטעון שהוא אינו אשם בכך, אך לא הועיל מאומה. משראה שאין מתייחסים לטענותיו צעק דהרי הוא היה פעם אחת בחייו אצל הרבי מלובלין ואף נתן לו קוויטעל, והוא נקרא 'חוזה' כי הוא רואה מסוף העולם ועד סופו, ואם כן יש לו טענה ותביעה כנגדי על שלא גיליתי לו שהוא אינו מהול כהלכה. ואכן פסקו בבי"ד של מעלה שהנני צריך לתקן את אותו יהודי, ובאותו היום שהלכתי עם הקאפטין תקנתי את אותו יהודי - סיים הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע. וסיים הרה"ק רבי אלעזר מקוזניץ, דאם יהודי זה שהלך אל הרה"ק מלובלין רק בכדי להרוויח ארבעה רייניש זכה שהרה"ק מלובלין יעשה לו טובה בעולם העליון, אם כן אתם שעשיתם לי טובה גדולה כל כך שהבאתם לי את כל הדברים הנחוצים כ"ש שזה יהיה לטובה עבורכם. וכך סיים הרה"ק מרודניק לאמר ל"פתחא זוטא", דגם לו יהיה לטובה על שהגיע במיוחד אליו... (גליון 'בצילא דמהימנותא', כי תבוא תשס"ד, עמ' ב').

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

מזלא טבא וגדיא יאה

בגילה ורינה נשגר בזה ברכה נאמנה קדם

הר"ר משה צבי קופילוביץ הי"ו

בית שמש

לרגל שמחת הבר מצוה של בנו

הבחור החשוב שמחה בונים ני"ו במזל טוב

ויזכו לראות נחת מכל יוצ"ח,

ולכל הטוב והצלחה בכל העניינים

ברכה מרובה

למכובדינו הדגול

הר"ר מנחם הכהן הי"ו

ירושלים

אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה,
לזכות בני ישראל יושבי ארץ ישראל

ובכל מקומות מושבותיהם

ויזכו לראות נחת מכל יוצ"ח

ולכל הטוב והצלחה בכל העניינים

שבת שלום ומבורך!